

Analyse en conclusies met betrekking tot de finale concepten transactie documenten tussen de Republiek Suriname en Alcoa ten behoeve van de Nationale Assemblée

Afkomstig van de (externe) juristen van DNA:

Mr. Joyce Naar (vaste deskundige DNA en advocaat in België)

Mr. Monique G.A. Vos (advocaat)

Mr. Nailah van Dijk (advocaat)

Mr. Humphrey Schurman (advocaat)

Paramaribo, 30 juli 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Gemeenschappelijke opmerkingen over het finaal concept	8
Schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst	16
Raamovereenkomst met bijlagen	25
Overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst Afobaka Waterkrachtwerk	31
Milieuherstel en saneringsovereenkomst	41
Suralco Stroomafname overeenkomst en Suriname Stroomafname overeenkomst	53
Overeenkomst inzake transitiewerkzaamheden	72
Overeenkomst inzake het Bakhuis Ontwikkelingsprogramma	76
Verleende rechten en beëindiging Brokopondo-overeenkomst	77
Conclusies en advies	82

INLEIDING

Suralco en BHP Billiton hebben tientallen jaren bauxietwinningsactiviteiten in Suriname ontplooid. Per 1 augustus 2009 heeft Billiton haar belangen in Suriname aan de Alcoa Inc. verkocht en staat nu geregistreerd als N.V. Alcoa Minerals of Suriname, afgekort AMS (www.gov.sr). In 2010 heeft BHP Billiton haar mijnoperaties gestaakt en is daarna vertrokken uit Suriname. Naar verluidt zou Billiton omtrent de milieuaansprakelijkheden een paar miljoen Amerikaanse dollars hebben betaald aan de Suralco dan wel Alcoa. In hoeverre dit juist is, kan de juridische commissie niet met zekerheid stellen, daar zij vooralsnog niet de beschikking over deze overeenkomst en andere gerelateerde documenten heeft gehad.

Op 27 januari 1958 is de Brokopondo-overeenkomst met de Surinaamse regering gesloten en heeft Suralco/Alcoa zich verbonden om een stuwdam, een waterkrachtcentrale, een bauxietsmelterij en een fabriek voor aluminiumwinning te bouwen en te exploiteren. Suralco kreeg een concessie voor 75 jaren om bauxiet te winnen, plus korting op de elektriciteitsprijs en vrijstelling van belastingen. In 1965 werd te Paranam de aluminiumsmelter in bedrijf genomen, die werkte op elektriciteit uit de waterkrachtcentrale van de Afobakadam. In 2015 heeft de Suralco haar bauxietwinningsactiviteiten volledig stopgezet en wil zij de Brokopondo-overeenkomst vroegtijdig beëindigen. De Surinaamse regering is akkoord gegaan met de vroegtijdige beëindiging en is er een presidentiele geïnstalleerd die namens de regering heeft onderhandeld over de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst en de gevolgen daarvan. Hieruit zijn voortgevloeid finale concepten transactie documenten tussen de Republiek Suriname en Alcoa, bestaande uit een:

- schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst

- raamovereenkomst met alle bijlagen en uitvoeringsovereenkomsten:
 - overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst Afobaka Waterkrachtwerk
 - milieuherstel en saneringsovereenkomst
 - Suralco Stroomafname overeenkomst
 - Suriname Stroomafname overeenkomst
 - overeenkomst inzake transitiewerkzaamheden

- overeenkomst inzake het Bakhuis Ontwikkelingsprogramma

De regering van Suriname heeft deze finale concepten transactie documenten – nader te noemen het finaal concept – alsmede een tweetal ontwerp wetten (machtigingswet en wet schadeloosstelling) ter goedkeuring aan de Nationale Assemblee voorgelegd.

De Nationale Assemblee heeft voormelde (externe) juridische deskundigen in de hand genomen om een analyse van voormeld het finaal concept en de ontwerp wetten. Om deze analyse te kunnen plegen heeft de commissie de navolgende werkwijze uitgevoerd:

A. Documenten analyse:

Allereerst hebben de juristen de navolgende documenten grondig bestudeerd:

1. de Brokopondo-overeenkomst met alle bijbehorende documenten (inclusief de wijziging van 1959 en de energieovereenkomsten van 1966 en 1999);
2. de borgtochtovereenkomst met alle bijbehorende documenten;
3. hypothecaire uittreksels van de verschillende gronden die in erfpacht aan Suralco en Billiton zijn verleend alsmede waarop een exploratie- en/of exploitatieconcessie is verleend;

4. beschikkingen met titels van gronden en concessierechten;
5. KKF uittreksels van de verschillende betrokken bedrijven;
6. nationale en internationale publicaties, vonnissen, policy documenten van Alcoa, Suralco en Billiton, Internationale standaarden etc.;
7. het finaal concept met alle bijlagen zoals door de regering ingediend bij de Nationale Assemblee;
8. de toepasselijke nationale en buitenlandse (USA en Nederland) wetgeving, rechtsleer en jurisprudentie;
9. de verschillende correspondentie door de Nationale Assemblee ontvangen;
10. de rapporten van verschillende deskundigen (zoals het ERM-rapport over de status van de Paranam raffinaderij).

B. Research:

De deskundigen hebben onderzoek gedaan zowel online als bij verschillende instanties in Suriname. Waaronder: MI-GLIS en KKF.

C. Plaatselijke oriëntatie:

De deskundigen hebben samen met leden van de vaste commissie van rapporteurs een bezoek gebracht aan de Paranam Plant ter oriëntatie. Bij die gelegenheid zijn er kort wat vragen gesteld aan de aanwezige leidinggevenden van de Suralco.

D. Hoorsessies:

Vervolgens zijn de deskundigen ertoe overgegaan om hoorsessies met belanghebbenden gehouden. Onder andere zijn de navolgende belanghebbenden en deskundigen gehoord:

1. Ir. Rudi Sadi;
2. Ir. Lothar Boksteen;

3. NIMOS;
4. Bauxiet Instituut Suriname (BIS);
5. KKF
6. ADEKUS
7. Conservation International;
8. Drs. Winston Ramautar (VES)
9. Drs. Steven Debipersad (VES + ADEKUS)
10. Ir. A. Druiventak (Geoloog ADEKUS)
11. Bestuur van het dorp Nieuw Koffiekamp
12. Bestuur Federatie Para Plantages
13. Stichting Plantage Onoribo;
14. Steven Akkrum
15. Vereniging Plantage Onoribo

E. Vragenronde met de Presidentiele Onderhandelingscommissie:

De deskundigen hebben mondeling en schriftelijk vragen kunnen stellen aan de Presidentiele onderhandelingscommissie.

F. Tussentijdse presentaties en memo's:

De deskundigen hebben een aantal keren tussentijdse presentaties gehouden voor de leden van de Nationale Assemblee en voor de vaste commissie van de Nationale Assemblee. Voorts is er ook een presentatie gehouden voor delen van de regering en de onderhandelingscommissie.

Op woensdag 26 juni 2019 heeft het juridisch team een voorlopige analyse gepresenteerd aan de vaste commissie van rapporteurs en op 18 juli 2019 aan de (gehele) Nationale Assemblee in een huishoudelijke vergadering. Thans presenteert het juridisch team haar eindanalyse van het finaal concept.

In het onderstaande zal het finaal concept per transactie document althans

per overeenkomst geanalyseerd zonder volledigheid na te streven.
Voorafgaande hiervan zullen eerst algemene opmerkingen geplaatst
worden.

GEMEENSCHAPPELIJK OPMERKINGEN OVER HET FINAAL CONCEPT

Algemene opmerkingen

- De bewoordingen in een contract moeten duidelijk en helder zijn. Moet niet voor meerdere uitleg vatbaar zijn. De samenhang tussen de artikelen moeten eveneens duidelijk en helder zijn. Het finaal concept kenmerkt zich echter door niet duidelijke en heldere bewoordingen c.q. zinnen, zeer lange zinnen met veel bijzinnen en tussenzinnen, grammaticaal onjuiste zinnen, waardoor sommige artikelen onbegrijpelijk, onduidelijk en/of voor meerdere uitleg zijn.
- Het finaal concept is vanuit het Amerikaans recht (common law c.q. angelsaskisch rechtssysteem) opgesteld en daardoor op sommige onderdelen in conflict met het Surinaams recht en de bedoeling/geest van de Brokopondo-overeenkomst, hetgeen is een bron voor een rechtsgeschil. Dit moet juist voorkomen worden.
- De vertaling van de Engelse versie van het finaal concept naar het Nederlands is niet altijd juist en gebrekkig, waardoor zinnen grammaticaal niet lopen. Dit kan weer een andere betekenis/uitleg geven aan een artikel dan misschien bedoeld wordt.
- Verwarrende is ook dat het finaal concept door Suralco en AMS is gesloten, maar ingeval van de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst slechts een partij (in casu Suralco) een handeling pleegt (bijv. cessie) en gevrijwaard wordt, maar in de raamovereenkomst worden alle partijen gevrijwaard (art. 4.8 overdrachtsovereenkomst).
- Van Amerikaanse contracten is bekend dat ze veel vrijwaringsbepalingen

omtrent aansprakelijkheid bevatten. Het finaal concept is zo log dat alertheid noodzakelijk is, anders kan Suriname zich makkelijk in de vingers snijden. Uitsluiting of vrijwaring van aansprakelijk ligt soms verscholen tussen de lange hoofd- en bijzinnen, waardoor gemakkelijk gemist kan worden.

- Het finaal concept is niet consequent in het gebruik van terminologie. Bijvoorbeeld ten aanzien van vrijwaring van aansprakelijkheid en ontheffing aansprakelijkheid.
- In de raamovereenkomst zijn de uitgangspunten dan wel hoofdpunten geregeld en in de uitvoeringsovereenkomst nader uitgewerkt. De uitvoeringsovereenkomsten zijn niet altijd in evenwicht met de raamovereenkomst.
- De vele woorden met hoofdletters geschreven is zeer storend. Amerikaanse stijl.

Juridisch inhoudelijke opmerkingen:

- **Contractpartijen:**
Volgens de Brokopondo-overeenkomst zijn de contractspartijen de Republiek Suriname en Suralco en volgens de borgtochtovereenkomst zijn dat de Republiek Suriname, Suralco en Alcoa. Het finaal concept is een uitvloeisel van het vroegtijdig willen beëindigen van de Brokopondo-overeenkomst tussen de Republiek Suriname en Suralco. De voorpagina van het finaal concept (finale concepten transactie documenten) geeft echter aan dat de contractpartijen bij dit concept de Republiek Suriname en Alcoa zijn, terwijl volgens de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst

tevens contractpartijen zijn Arconic Inc. en Suralco. Volgens de overige overeenkomsten zijn naast de Republiek Suriname en Suralco ook nog anderen partij zijn bij deze overeenkomsten. Opvallend is zelfs dat Alcoa bij geen van de afzonderlijke overeenkomsten partij is, dan alleen bij de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst.

Het finaal concept bevat zelfs bepalingen, met name vrijwaringsbepalingen, ten behoeve van de aan Alcoa verbonden ondernemingen, terwijl die geen partij zijn bij het finaal concept dan wel de specifieke overeenkomst. Het bedingen van een prestatie en/of vrijwaring voor een derden zou kunnen duiden op een derdenbeding, maar dit is juridisch dan niet correct geformuleerd.

- ***Toepasselijk recht:***

In de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst is bepaald dat het toepasselijk recht het Surinaams recht is, terwijl volgens alle andere overeenkomsten het Nederlands recht het toepasselijk recht is.

De borgtochtovereenkomst bepaalt niet expliciet dat de overeenkomst in de Nederlandse taal is opgemaakt de officiële bindende tekst van deze overeenkomst zal zijn. Deze overeenkomst is echter wel naar Surinaams recht opgemaakt en is het Surinaams recht in artikel III ook expliciet toepasselijk verklaard en daarom kan gesteld worden dat de bindende tekst de versie in de Nederlandse taal is. Volgens artikel 5.1 van de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst het Surinaams recht van toepassing en in art. 5.2 is echter bepaald dat de Engelse versie de bindende tekst is.

In de Brokopondo-overeenkomst is er niet expliciet een rechtskeuze gemaakt. In enkele artikelen is wel er uitdrukkelijk voor het Surinaams recht gekozen; zie o.m. art. XVII lid 4. Anders is dat in de borgtochtovereenkomst, waarin de keuze expliciet is gemaakt voor het Surinaams recht. In de Brokopondo-overeenkomst is er kennelijk bewust niet expliciet een rechtskeuze gemaakt. De vraag is dan welk recht van toepassing is ingeval van een geschil. Nu Suralco (ontginnings)activiteiten in Suriname ontplooit/ontplooiden en zal een rechtsgeschil kennelijk ook in Suriname ontstaan, zodat naar redelijkheid en billijkheid dan wel naar de Wet Algemene Bepalingen het Surinaams recht van toepassing zal worden verklaard. Artikel XIII van de BO (arbitrage) bepaalt in elk geval in lid 1 sub g dat de scheidsmannen recht zullen doen als goede mannen naar redelijkheid. In het verlengde van het voorgaande brengt een redelijke uitleg met zich mee dat het Surinaams recht eveneens van toepassing moet worden verklaard op de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst en niet het Nederlands recht. Er zijn geen of onvoldoende aanknopingspunten om het Nederlands recht van toepassing te verklaren. Bepaalde bepalingen blijven ook na beëindiging voortbestaan (m.n. art. 13 BO en alle bepalingen die duidelijk bestemd zijn voor de beëindiging).

- ***Bindende tekst/taal:***

In de raamovereenkomst en alle uitvoeringsovereenkomsten is bepaald dat er een Engelse en Nederlandse versie van de overeenkomst is, doch de Engelse taal zal prevaleren. Dit is in strijd met de Brokopondo-overeenkomst die bepaalt dat de Nederlandse tekst de bindende tekst is. Een redelijke uitleg brengt met zich mee dat bij de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst de Nederlandse versie de geldende tekst blijft. Er bestaat geen enkele indicatie dat daarvan moet worden afgeweken. De raamovereenkomst met bijbehorende overeenkomsten vloeien allemaal

voort uit de Brokopondo-overeenkomst, zodat de Nederlandse tekst de bindende tekst moet zijn. Volgens artikel XVIII van de Brokopondo-overeenkomst kunnen partijen deze overeenkomst aanvullen of wijzigen, met inachtneming van dezelfde formaliteiten als bij het aangaan.

Waarom gekozen is voor de Engelse taal als bindende tekst is onduidelijk. Geadviseerd wordt om niet af te wijken en de Nederlandse taal aan te houden. Kiezen voor de Engelse taal kan een valkuil voor Suriname betekenen. Gelet op de inhoud van de raamovereenkomst met bijbehorende overeenkomsten is zulks opgemaakt in de Engelse taal naar Amerikaans recht en is het vertaald in de Nederlandse taal. Dit betekent dat het finaal concept gebaseerd is op het common law rechtsstelsel. Suriname daarentegen kent het civil law rechtsstelsel. Tussen deze twee rechtssystemen (common law en civil law) bestaan grote verschillen. Volgens het Surinaams recht wordt de overeenkomst niet alleen beheerst door de artikelen in de overeenkomst maar ook door de wetgeving, terwijl dat in het Amerikaans recht niet het geval is. Ook bestaan er verschillen in juridische begrippen als bijv. wanprestatie, goede trouw (redelijkheid en billijkheid), aansprakelijkheid, vrijwaring.

Ook bij de vertaling van de Engelse versie het finaal concept naar de Nederlandse versie zijn er fouten gemaakt. Juist omdat de juridische betekenis voor bepaalde begrippen en leerstukken verschilt, is de vertaling zo moeilijk. Het juridisch Engels verschilt immers van het juridisch Nederlands.

De Brokopondo-overeenkomst is opgemaakt krachtens het civil law rechtsstelsel. Om nu de beëindiging van de Brokopondo Overeenkomst en

de rechtsgevolgen daarvan krachtens het common law te regelen, is onbegrijpelijk en niet aan te raden.

- **Arbitrage:**

Volgens artikel III van de borgtochtovereenkomst is de arbitrage-regeling vervat in artikel XIII van de Brokopondo-overeenkomst op deze overeenkomst van toepassing.

Volgens artikel XIII van de Brokopondo Overeenkomst zijn alle geschillen onderworpen aan arbitrage van de Court of Arbitration (het Internationaal Arbitrage Instituut) gevestigd te 's-Gravenhage, Nederland. In het finaal concept is van deze bepaling afgeweken en is er gekozen voor geschillenbeslechting en ingeval dat niet tot een oplossing leidt, is er gekozen voor arbitrage overeenkomstig het reglement van het Nederlands Arbitrage Instituut. Wat de reden van de afwijking is, is onbekend.

In artikel XIII lid 4 van de Brokopondo-overeenkomst is expliciet bepaald dat Suralco ervoor in staat dat de in dit artikel vervatte arbitrageregeling uitdrukkelijk en schriftelijk zal worden aanvaard door elke vennootschap of lichaam of elke persoon uit hoofde van artikel XVII van deze overeenkomst. Dit houdt dus in dat voor alle andere ondernemingen van Alcoa en die aan haar zijn gerelateerd de arbitrageregeling geldt. Van deze regeling kan er dus niet zonder meer worden afgeweken.

- **Aansprakelijkheden/vrijwaring**

Vrijwel algehele uitsluiting van aansprakelijkheden voor Suralco, de aan haar gerelateerde ondernemingen en AMS in de diverse overeenkomsten van het finaal concept.

In het onderstaande wordt er een schematisch overzicht gegeven van de voornaamste artikelen.

Aansprakelijkheid en vrijwaring

Finaal concept

Schuldvernieuwings- en Vrijwaringsovereenkomst

Raamovereenkomst

- 1) Het Afobaka Waterkrachtwerk: art. 2.2
- 2) Milieutherstel en sanering: art. 4.2
- 3) Concessies en milieu: art. 5.2
- 4) Ontslag inzake vorderingen t.a.v. Afobaka Waterkrachtwerk: art. 8

- Overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst Afobaka Waterkrachtwerk: art. 2.2 jo 2.1, 3, 4 en 7
- Milieutherstel en saneringsovereenkomst: art. 2 en 6/concessies raamovereenkomst
- Overeenkomst voor Stroomafname door Suralco: geen aansprakelijkheids- of Vrijwaringsbepaling; alleen kwijtingsbepaling
- Overeenkomst voor Stroomafname door Suriname: art. 6
- Overeenkomst inzake Transitiewerkzaamheden: art. 15 en 17
- Overeenkomst inzake het Bakhuis ontwikkelingsprogramma: art. 9

Enkele artikelen waarop tevens de aandacht wordt gevestigd:

- Raamovereenkomst
 - art. 3.3: vrijwaring aansprakelijkheid betreffende uitspraken, lopende vorderingen enz.
 - art. 7 sub c en d
 - art. 9.7 en art. 9.11: volledige en finale kwijting van claims enz.

- Milieuovereenkomst
 - art. 3.1: aanvang werkzaamheden
 - art. 3.2 jo 3.3 en art. 4.2 jo 4.4
 - Annex I Saneringscriteria pag. 9

- Overeenkomst voor Stroomafname door Suralco
 - art. 7.12

DE SCHULDVERNIEUWINGS- en VRIJWARINGSOVEREENKOMST

De analyse van deze overeenkomst dient in relatie tot de borgtochtovereenkomst geplaatst te worden. In het onderstaande zal kort worden aangegeven wat de borgtochtovereenkomst regelt en wat de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst regelt, waarna de analyse volgt.

Borgtochtovereenkomst:

- Artikel XVII Brokopondo-overeenkomst regelt het recht van Suralco om haar rechten en verplichtingen voortvloeiende uit de Brokopondo-overeenkomst onder voorwaarden over te dragen aan derden. Volgens lid 2 blijft Suralco zelfs aansprakelijk voor de overgedragen verplichtingen op de wijze van een borg.
- *Artikel I van de borgtochtovereenkomst*
Alcoa stelt zich ten behoeve van Suriname garant (aansprakelijk) voor alle verplichtingen, zonder enige uitzondering, die voor Suralco voortvloeien uit de Brokopondo-overeenkomst. Alcoa heeft daarbij afstand gedaan van alle voorrechten aan borgen toegekend, waarvan met name genoemd worden de voorrechten van uitwinning en schuldsplitsing ex art. 1852 – 1859 BW en de rechten genoemd in art. 1445 lid 2 en 1869 BW. Deze borgtochtovereenkomst strekt tot hoofdsom, rente en kosten.

Art. 1445 lid 2 BW: *“Schuldvernieuwing ten aanzien van de hoofdschuldenaar teweeggebracht, ontslaat de Borgen”*. Schuldvernieuwing art. 1434 sub 2 BW: wanneer een nieuwe schuldenaar in de plaats komt van de vorige, die door de schuldeiser van zijn verbintenis ontslagen wordt. Dit wordt de subjectieve schuldvernieuwing genoemd en is in Nederland met de invoering

van het nieuw BW vervangen door de figuren cessie, schuldovername en contractovername.

- *Artikel II van de borgtochtovereenkomst:*

De overgang van rechten en verplichtingen, zowel die van Suralco aan derden als die van derden aan volgenden, sorteren eerst effect nadat Alcoa zich ten behoeve van Suriname voor degenen aan wie rechten en verplichtingen overgaan, zal hebben gesteld als borg.

De schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst

- De schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst regelt de overdracht van de rechten en verplichtingen van Arconic (cedent) uit de borgtochtovereenkomst, inclusief alle accessoire rechten die zij uit de Brokopondo-overeenkomst bezit, aan AWA (cessionaris). Hierdoor wordt de volledige rechtsverhouding tussen Arconic en Suriname ingevolge de borgtochtovereenkomst door Arconic aan AWA overgedragen. Dit is dan de schuldvernieuwing, waarbij Suriname Alcoa (Arconic) dan moet ontslaan van alle verplichtingen en aansprakelijkheden.
- Volgens deze overeenkomst erkent Suriname de overname en ontslaat/vrijwaart Arconic van alle bekende en onbekende verplichtingen, aansprakelijkheden, aanspraken, geschillen en vorderingen in verband met de borgtocht overeenkomst betaalbaar vóór, op of na de datum van deze overeenkomst (zie art. 1 en 2 van de borgtochtovereenkomst hierover).
- Suriname erkent de overname en ontslaat/vrijwaart Arconic van alle bekende en onbekende verplichtingen, aansprakelijkheden, aanspraken, geschillen en vorderingen in verband met de borgtochtovereenkomst

betaalbaar voor, op of na de datum van deze overeenkomst (zie art. 1 en 2 van de schuldvernieuwing – en vrijwaringsovereenkomst).

Analyse:

- = De volledige rechtsverhouding tussen Arconic en Suriname wordt ingevolge de Brokopondo-overeenkomst door Arconic aan AWA overgedragen. Dit is dan de schuldvernieuwing, waarbij Suriname Alcoa en Arconic dan moet ontslaan van alle verplichtingen en aansprakelijkheden. Schuldvernieuwing en vrijwaring zijn echter uitgesloten in de brokopondo-overeenkomst.
- = De splitsing zoals verwoord in de considerans is heel onduidelijk. Alcoa Inc. is zich op 1 november 2016 gaan splitsen in Alcoa en Arconic, voorheen Alcoa Inc. (*zie punt B van de considerans van de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst en punt F van de considerans van de raamovereenkomst*). Vervolgens wordt ervan uit gegaan dat Arconic eigenaar is geworden van de bauxietwinnings-, aluminiumoxide-raffinage en waterkrachtwerken in Suriname, terwijl volgens de Brokopondo-overeenkomst dat Suralco is. Op de website van Alcoa wordt het Afobakka Waterkrachtwerk aangemerkt als eigendom van Alcoa.
- = Suralco kan haar rechten en verplichtingen voortvloeiende uit de Brokopondo-overeenkomst pas aan derden overdragen na kennisgeving aan Suriname. Deze kennisgeving heeft voor zover bekend niet plaats gevonden. Suralco (Alcoa) blijft echter aansprakelijk als borg (art. XVII Brokopondo-overeenkomst) en heeft Alcoa zich volgens de borgtochtovereenkomst als borg (aansprakelijk) gesteld voor Suralco.
- = Enige overdracht van rechten en verplichtingen uit de borgtocht-overeenkomst aan een derde (in casu AWA) is volgens deze overeenkomst

niet mogelijk. Volgens art. I van de borgtochtovereenkomst heeft Alcoa afstand gedaan van alle voorrechten, waaronder dus schuldvernieuwing. Op grond hiervan kan er dus geen schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst worden gesloten, tenzij er overeenstemming bestaat tot wijziging van de borgtochtovereenkomst. Hiervoor zal de Nationale Assemblée eerst toestemming moeten geven.

- = Volgens art. 4.2 van de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst zou Suriname een deel van de kosten en uitgaven i.v.m. deze overeenkomst voor haar rekening moeten nemen. Waarom zou Suriname in de kosten moeten delen, terwijl Suralco c.s. deze overeenkomst wensen aan te gaan?
- = De borgtochtovereenkomst, waarin Alcoa zich garant stelt kan niet worden gewijzigd noch beëindigd, aangezien Suralco volgens de conceptovereenkomsten nog jarenlang actief zal blijven in Suriname en Alcoa zich garant moet blijven stellen voor Suralco. De interne opsplitsing van Alcoa in 2016 is een interne aangelegenheid van Alcoa. De borgtochtovereenkomst is in 1958 gesloten tussen Suriname, Suralco en Alcoa, waarbij Alcoa zich garant heeft gesteld ten gunste van Suriname voor alle verplichtingen van Suralco, met inbegrip van, zonder enige uitzondering, verplichtingen uit hoofde van de Brokopondo-overeenkomst.
- = In de considerans onder sub C staat vermeld dat na de splitsing Alcoa eigenaar is geworden van de bauxietwinning, aluminiumoxide raffinage- en waterkrachtwerken in Suriname, welke voorheen door Arconic werd gehouden. Wat onder 'gehouden' moet worden verstaan is niet duidelijk. Waaruit blijkt dit? Uit de Brokopondo-overeenkomst blijkt dit in ieder geval niet. De vermelding van Arconic tussen haakjes onder sub B is ook onbegrijpelijk, maar ook in artikel 1 en 2 van deze overeenkomst. Volgens

sub E bleef Arconic partij bij de borgtochtovereenkomst. Hoe dit zou kunnen is ook onbegrijpelijk. Arconic wordt in borgtochtovereenkomst niet genoemd en is geen partij bij de borgtochtovereenkomst. De in artikel 1 van de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst genoemde cessie door Arconic aan AWA is dan ook evenmin te begrijpen. Deze overeenkomst gaat met name over de cessie van de rechten en verplichtingen aan AWA (*even in het midden latend wie overdraagt; wie de cedent is*).

- = In de considerans onder sub C staat tevens vermeld dat Suralco 100% eigenaar is van het Afobaka Waterkrachtwerk – nader te noemen het waterkrachtwerk –. Op de vraag of Suralco daadwerkelijk eigenaar is van het waterkrachtwerk bestaat er geen eenduidigheid onder juristen en niet – juristen. Suriname en Suralco zijn met de Brokopondo-overeenkomst een joint venture aangegaan, waarbij er een Brokopondoplan is opgemaakt. Hieronder behoort het waterkrachtwerk. Blijkens artikel 1 lid 3 van de Brokopondo-overeenkomst draagt iedere partij bij in geld, diensten en goed. Vervolgens bepaalt dit artikel dat iedere partij de volle eigendom van de ingebrachte goederen, roerend of onroerend, zal behouden. Suriname heeft onder meer ingebracht alle terreinen en wateren nodig voor het Brokopondoplan (*art. 3 lid 1 sub a van de Brokopondo overeenkomst*). Het is Suralco die het waterkrachtwerk op eigen kosten heeft ontworpen en gebouwd. Volgens art. 1 lid 3 sub c verleent Suriname aan Suralco concessie voor de bouw van het waterkrachtwerk en zal Suralco het recht van erfpacht hebben ten aanzien van alle terreinen, ingenomen door het waterkrachtwerk. Het verlenen van het recht van erfpacht geschiedt middels een (presidentiele) resolutie. Onderzoek in de registers van het MI-GLIS op grond van de door haar verstrekte uittreksels heeft vooralsnog niet uitgewezen dat Suralco een zakelijke titel heeft verkregen op de terreinen en de wateren waarop het WKW is gevestigd c.q. gebouwd.

Stel de Suralco heeft het recht van erfpacht op alle terreinen, ingenomen door het waterkrachtwerk, verkregen.

Indien Suralco het recht van erfpacht op alle terreinen, ingenomen door het waterkrachtwerk, heeft verkregen, dan blijft Suriname ingevolge art. 1 lid 3a van de Brokopondo-overeenkomst blote eigenaar hiervan. Het recht van erfpacht kent wettelijk een maximale duur van 75 jaar en is de Brokopondo-overeenkomst ook voor 75 jaar aangegaan. Uit de geest van de Brokopondo-overeenkomst blijkt dat Suralco het erfpachtrecht heeft gekregen voor een bepaald doel. Een redelijke uitleg brengt met zich mee dat na beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst het erfpachtrecht op de betreffende terreinen terug in de boezem van de Staat moet komen. Het erfpachtrecht gaat o.a. teniet:

- (1) door het verstrijken van de termijn,
- (2) door vervallenverklaring wegens het niet nakomen van de verplichtingen dan wel het niet of niet naar behoren naleven c.q. uitoefenen van het recht;
- (3) door prijsgeving (door Suralco). Dit zouden partijen kunnen overeenkomen in het finaal concept.

Het doel waarvoor het recht van erfpacht is verstrekt, is komen te vervallen en moeten de terreinen terug in de boezem van de Staat vallen. Wanneer het erfpachtrecht tenietgaat, dan komen de terreinen wederom in de vrije boezem van de Staat. Ingevolge het systeem van de wet is de eigenaar van de grond door de natrekkingsregel eigenaar van alles wat daarop staat. Dit heeft tot gevolg dat de Staat dan eigenaar wordt van het waterkrachtwerk en slechts een vergoeding moet betalen voor de beterschap, zijnde o.m. het waterkrachtwerk.

De vraag rijst dan wat in art. I lid 15 van de Brokopondo-overeenkomst bedoeld wordt met overdracht om niet van het waterkrachtwerk. Wordt een formele overdracht bedoeld of een feitelijke c.q. materiële overdracht? Een formele overdracht indiceert dat het zakelijk recht van de ene partij overgaat naar de andere partij. Volgens het systeem van de wet kan een erfpachter zijn erfpachtrecht niet overdragen aan de blote eigenaar. Het erfpacht is namelijk een zakelijk beperkt recht rustende op het eigendomsrecht en kan dus alleen aan een derde worden overgedragen. Met de expiratie van de Brokopondo-overeenkomst in 2033 komt er dus ook een einde aan het erfpachtrecht en dan wordt de Staat van rechtswege wederom de volle eigenaar van de terreinen. En als gevolg daarvan door natrekking eigenaar van de beterschap (w.o. waterkrachtwerk). Van een formele overdracht in de zin van de wet kan er dus geen sprake zijn. De overdracht moet daarom worden uitgelegd als een feitelijke c.q. materiele overdracht van het waterkrachtwerk althans als een schenking van het waterkrachtwerk. Dit wordt ook ondersteund door art. I lid 6 jo 3 sub b2 van de Brokopondo-overeenkomst volgens welke Suralco alleen gedurende de looptijd van deze overeenkomst zeggenschap (beheer) van het waterkrachtwerk zal hebben. Omdat de overdracht om niet moeten geschieden, hoeft de Staat geen vergoeding (geen tegenprestatie) te betalen voor de beterschap.

Wanneer de Brokopondo-overeenkomst dus vroegtijdig wordt beëindigd, moet gelijktijdig de Staat het erfpachtrecht vervallen verklaren of Suralco moet het erfpachtrecht prijsgeven, zodat - zoals in de Brokopondo-overeenkomst bedoeld - de Staat wederom de volle eigendom van de terreinen verkrijgt. Indien dit niet gebeurt, dan blijft Suralco het recht van erfpacht bezitten, maar kan zij zoals betoogd het waterkrachtwerk formeel (nog) niet overgedragen aan de Staat. De feitelijke c.q. materiele overdracht kan slechts wanneer Suralco het erfpachtrecht niet meer bezit.

Stel de Suralco heeft het recht van erfpacht op alle terreinen, ingenomen door het waterkrachtwerk, niet verkregen.

Ingevolge het systeem van de wet is door de natrekkingsregel de eigenaar van de grond eigenaar van alles wat daarop staat. Dit kan doorbroken worden door het recht van opstal, dat voor maximaal 30 jaar kan worden verleend, hetgeen niet is gebeurd. Dit heeft tot gevolg dat Suriname door natrekking eigenaar is geworden van het waterkrachtwerk. Onderzoek in de registers van het MI-GLIS heeft zoals opgemerkt vooralsnog niet uitgewezen dat Suralco een zakelijke titel heeft verkregen op de terreinen en de wateren waarop het waterkrachtwerk is gevestigd c.q. gebouwd. Niet gebleken is dus dat Suralco zakelijk gerechtigde is van het onroerend goed met daarop het waterkrachtwerk. Evenmin is gebleken dat dit doorbroken is door het recht van erfpacht. Uitgaande van artikel I lid 2 en 3 van de Brokopondo-overeenkomst kan dus de conclusie getrokken worden dat het Afobaka Waterkrachtwerk Suriname juridisch toebehoort. Artikel I lid 15 bepaalt dat het waterkrachtwerk na beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst door Suralco om niet moet worden overgedragen aan Suriname. Volgens artikel I lid 6 jo lid 3 sub b2 van de Brokopondo-overeenkomst zal Suralco uitsluitend te hare laste en op haar kosten het waterkrachtwerk exploiteren, beheren en onderhouden alsmede alleen zeggenschap hebben. Dit bepaalde indiceert dat Suralco een beheerder van het waterkrachtwerk is met alleen zeggenschap. Voor het geval dat dit artikel doelt op de feitelijke c.q. materiele overdracht om niet of de overdracht door een beheerder (Suralco), dan ondersteunt dit het bepaalde in artikel I lid 2 en 3 van de Brokopondo-overeenkomst en het resultaat van de inzage in de registers van het Mi-Glis.

De toelichting op artikel I lid 15 van de Brokopondo-overeenkomst biedt geen duidelijkheid als het in casu gaat om een juridische overdracht om niet of een feitelijke/materiele overdracht om niet. Maar uit het systeem van de wet kan de conclusie getrokken worden dat in beide hypothetische gevallen (Suralco bezit wel/niet het erfpachtrecht) bedoeld wordt een feitelijke overdracht om niet. Volgens art. 4.5 van de overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst vindt de overdracht van het waterkrachtwerk middels een notariële akte plaats. De juridische positie van Suralco omtrent het waterkrachtwerk is belangrijk voor de inhoud van de notariële akte.

RAAMOVEREENKOMST MET BIJLAGEN

In de raamovereenkomst is in de overwegingen van de considerans aangegeven wat de bedoeling is van de contractspartijen (Suriname, Suralco, AMS).

Er staat in overweging "L" dat de partijen hun overeenstemming ten aanzien van deze en andere aangelegenheden wensen vast te leggen, met in begrip van:

- (i) de voortijdige beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst, het opnemen van sommige bepalingen daarvan in deze raamovereenkomst, alsmede de vaststelling door partijen dat de raamovereenkomst externe werking (*zoals gedefinieerd in deze raamovereenkomst*) zal genieten.

De externe werking is als volgt gedefinieerd in artikel 3.2 raamovereenkomst:

"Suriname stemt ermee in en zal er zorg voor dragen dat de Transactiedocumentatie en bijbehorende documenten door de aanvaarding en goedkeuring daarvan door Suriname en De Nationale Assemblee van Suriname, externe werking hebben, waaronder dient te worden begrepen dat indien en voor zover zich een conflict voordoet tussen hetgeen is bepaald in de Transactiedocumentatie en bijbehorende documenten en hetgeen is bepaald in enige huidige of toekomstige Wet, de betreffende Wet niet van toepassing zal zijn voor zover dit noodzakelijk is om de nakoming van de verplichtingen van Partijen uit hoofde van deze Raamovereenkomst mogelijk te maken. Toekomstige wijzigingen in de wet zullen de rechten van Suralco en/of AMS niet beperken of de verplichtingen van Suralco en/of AMS jegens Suriname of Derden krachtens de Transactiedocumentatie niet uitbreiden. ("Externe Werking").

- ii) (interim) regelingen voor:
 - (a) de levering van stroom door Suralco aan Suriname gedurende de periode tussen de datum van deze Raamovereenkomst en de Overdracht; dit is verder geregeld in de Suriname Stroomafnameovereenkomst;
 - (b) de overdracht van de Afobaka Waterkrachtwerk Activa en de Afobaka Waterkrachtwerk Passiva van Suralco aan Suriname; dit is verder geregeld in de Overdracht- en Uitvoeringsovereenkomst Afobaka Waterkrachtwerk;
 - (c) de levering van stroom door Suriname aan Suralco vanaf de overdracht van de Afobaka Waterkrachtwerk Activa en de Afobaka Waterkrachtwerk Passiva; dit is verder geregeld in de Suralco Stroomafnameovereenkomst;

- (iii) het uitvoeren van milieu sanerings- en milieuschoonmaak activiteiten door AMS; dit is verder geregeld in de Milieu Overeenkomst;

- (iv) de beëindiging van de krachtens de Brokopondo-overeenkomst en bijbehorende documenten en enige andere 'concessie'- documentatie verleende Concessies; dit is geregeld in de Overdracht- en Uitvoeringsovereenkomst Afobaka Waterkrachtwerk;

- (v) bepaalde diensten en advies werkzaamheden door Suralco te verrichten voor Suriname gedurende een periode van één jaar voorafgaand aan de Overdrachtsdatum en het verrichten van verdere transitie werkzaamheden gedurende minimaal zes maanden en maximaal één jaar volgend na de overdracht. Dit is verder geregeld in de Transitiewerkzaamheden Overeenkomst.

Verder staat er in de raamovereenkomst in overweging "M":

"Op XXX Datum heeft de Nationale Assemblée van Suriname de Surinaamse overheid gemachtigd om de volgende overeenkomsten aan te gaan:

- (i) de Transactiedocumentatie en overige bijbehorende documenten; ook hier weer de vraag waarom er wordt gesproken over transactiedocumenten kan de Overdracht van het Afobaka Waterkrachtwerk door Suralco aan Suriname om niet in goed functionerende toestand bij de beëindiging van de Brokopondo Overeenkomst op grond van artikel I lid 15 Brokopondo Overeenkomst worden beschouwd als een transactie? Wij menen van niet aangezien de Overdracht van het Afobaka Waterkrachtwerk is overeengekomen in de Brokopondo Overeenkomst;

- (ii) de Schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst, uit hoofde waarvan AWA alle huidige en toekomstige verplichtingen van Arconic krachtens de Borgtocht-overeenkomst aanvaardt en daarvoor instaat, door middel van een overgang van overeenkomst in overeenstemming met het Surinaams recht (*de "Schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst"*).

In overweging "N" staat dat "In vervolg op de machtiging zoals hierboven genoemd in Overweging "M" zijn Arconic, Suralco, AWA, en Suriname per de datum van deze Raamovereenkomst, Schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst aangegaan".

Hier moet worden opgemerkt dat in de borgtochtovereenkomst Alcoa zich ten behoeve van Suriname borg heeft gesteld voor alle verplichtingen van Suralco uit hoofde van de Brokopondo-overeenkomst, waarbij afstand is gedaan van alle voorrechten aan borgen toegekend, waaronder schuldvernieuwing (artikel 1455 BW), waardoor schuldvernieuwing zoals beoogd in de schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst niet is toegestaan.

Overweging "O" stelt dat "Suriname alle openstaande vorderingen op basis van de Overeenkomst betreffende de levering van Elektrische Energie en de Energie-overeenkomst, aan Suralco heeft voldaan". Daar het hebben voldaan van alle openstaande energievorderingen van Suriname aan Suralco zo uitdrukkelijk is opgenomen in overweging "O", kan dit worden beschouwd als een voorwaarde voor het aangaan van deze overeenkomst met Suriname waaraan dient te worden voldaan voor het aangaan van de overeenkomsten c.q. het finaal concept.

Artikel 3 van de raamovereenkomst gaat over de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst. In de Brokopondo-overeenkomst is aangegeven dat sommige bepalingen blijven voortbestaan zelfs na beëindiging van deze overeenkomst. In de raamovereenkomst is in artikel 3.1 bepaald dat *'Tegelijk met de Overdracht worden alle bepalingen van de Brokopondo Overeenkomst automatisch beëindigd'*. Hiermee wordt er ingebroken in de veiligheidsmechanismen die in de Brokopondo-overeenkomst zijn bepaald namelijk dat sommige bepalingen na beëindiging nog voort blijven bestaan.

Hieruit blijkt eveneens dat de rechtsverhoudingen omgekeerd worden, daar de Brokopondo-overeenkomst eerst dient te worden beëindigd op grond van artikel XVIII jo. XV alvorens de overdracht van het Afobaka Waterkrachtwerk krachtens artikel I lid 15 van de Brokopondo-overeenkomst kan plaatsvinden. De beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst dient te gebeuren met in achtneming van het bepaalde in artikel XVIII en niet door een raamovereenkomst die het karakter zou moeten hebben van een vaststellingsovereenkomst in de zin van artikel 7:900 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek, waarop het Nederlands recht van toepassing is (*zoals de raamovereenkomst bepaald in artikel 9.12 en 9.13*).

De benaming "raamovereenkomst" in casu is niet juist. Men beoogd met de raamovereenkomst in feite een 'kapstok' overeenkomst te sluiten. Overigens

wordt een raamovereenkomst veelal gesloten ingeval van constructieprojecten en niet in het geval van beëindiging c.q. wijzigingsovereenkomsten.

De Brokopondo-overeenkomst is gesloten tussen Suriname en Suralco en dient ook te worden beëindigd door deze zelfde partijen. NV Alcoa Minerals of Suriname (AMS) was geen partij bij de Brokopondo-overeenkomst en kan ook geen partij zijn bij de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst. Opgemerkt wordt dat eveneens de Billiton activiteiten meegenomen worden in deze constructie. Echter is er nergens in de considerans een verwijzing gedaan naar de overeenkomst tussen BHP Billiton c.q. BMS (Billiton Maatschappij Suriname) en Suriname, terwijl ook de beëindiging c.q. wijziging daarvan in casu feitelijk behandeld worden. Indien niet uitdrukkelijk de Billiton overeenkomst beëindigd wordt of gewijzigd wordt, dan zal die overeenkomst nog van kracht zijn met alle daaruit voortvloeiende wettelijke consequenties.

De conclusie is eveneens dat de considerans niet in evenwicht is met de artikelen van de raamovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomsten, daar er, door het betrekken van AMS en andere ondernemingen van Suralco, meer dan alleen de gevolgen van de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst worden geregeld. Op zich is het aan te raden om AMS te betrekken bij het finaal concept, zeker als het gaat om de milieuaansprakelijkheden, maar dan dient de raamovereenkomst (considerans en artikelen) in evenwicht te worden gebracht met de uitvoeringsovereenkomsten.

In overweging "F" van de Raamovereenkomst staat er bovendien dat Suralco en niet NV Alcoa Minerals of Suriname (AMS) 100% eigenaar is van het Afobaka Waterkrachtwerk. Op grond van de Brokopondo-overeenkomst kan zoals reeds opgemerkt niet worden gesteld dat Suralco eigenaar (zakelijk gerechtigde) is van het waterkrachtwerk. De Brokopondo-overeenkomst is een joint venture tussen

Suriname en Suralco. Suriname heeft gronden, rechten, concessies verleend aan Suralco voor de bouw van het waterkrachtwerk. Suralco heeft het waterkrachtwerk op haar kosten gebouwd en werd in de Brokopondo-overeenkomst belast met het onderhoud en het beheer, de alleen zeggenschap, wat niet hetzelfde is als eigendom. Deze bepalingen in de Brokopondo-overeenkomst wijzen op beheersdaden en taken van Suralco. Ook uit de opgevraagde documenten bij het GLIS blijkt niet dat Suralco eigenaar is van het waterkrachtwerk. Dit heeft ook gevolgen voor de overdracht van het waterkrachtwerk die volgens artikel 4.5 en bijlage 5 van de overdrachtsovereenkomst moet geschieden door het verlijden van een notariële akte door Suralco volgens de toepasselijke wetten in Suriname. De gronden waarop het waterkrachtwerk is gebouwd zijn eigendom van Suriname door natrekking dus ook het daarop gebouwde waterkrachtwerk.

OVERDRACHTS- EN UITVOERINGSOVEREENKOMST AFOBAKA WATERKRACHTWERK

Ingevolge art. 1 lid 15 van de Brokopondo-overeenkomst dient Suralco aan het eind van de looptijd van deze overeenkomst om niet het Waterkrachtwerk in goed functionerende staat overdragen aan Suriname.

Overdracht van het Waterkrachtwerk om niet betekent overdracht zonder dat er een tegenprestatie wordt verricht. Het is een verkrijging onder bijzondere titel, hetgeen wil zeggen dat alleen rechten worden overgedragen en in beginsel geen verplichtingen. Dit is anders bij een overdracht om baat, waarbij er wel een tegenprestatie verricht dient te worden, zoals bijvoorbeeld bij een koopovereenkomst; tegenover de prestatie (verbintenis) van levering staat de prestatie (verbintenis) van betaling. In het voorgaande is reeds betoogd dat onder de overdracht kennelijk bedoeld wordt de feitelijke of materiële overdracht en niet de formele overdracht.

Voorwaarde overdracht waterkrachtwerk zijdens Suralco

Art. 1 lid 15 van de Brokopondo-overeenkomst stelt als voorwaarde dat Suralco het waterkrachtwerk in goed functionerende staat overdraagt aan Suriname. In afwijking van de Brokopondo-overeenkomst wordt in art. 2.1 van de raamovereenkomst bepaald dat het waterkrachtwerk aan Suriname zal worden overgedragen op een U. Met “as is, where is” wordt bedoeld ‘in de staat waarin het zich bevindt’.

In goed functionerende staat houdt een aansprakelijkheid voor Suralco in omtrent de staat waarin het wordt overgedragen. Bijvoorbeeld ingeval van (verborgen) gebreken na de overdracht is Suralco aansprakelijk. Bij overdracht in de staat waarin het zich bevindt, is aansprakelijkheid in beginsel uitgesloten. Alleen opzet

of eigen grove schuld kan naar Surinaamse rechtspraak niet worden uitgesloten. Heeft Suralco voor zich en voor alle aan haar verbonden ondernemingen bedongen dat ze gevrijwaard worden van elke aansprakelijkheid (zie o.m. art. 2.2 raamovereenkomst en nader). Dit is onacceptabel.

Om zeker te zijn dat Suriname niet onnodig risico's loopt met de overname van het Afobaka Waterkrachtwerk, dienen als onderdeel van het overdrachtsprotocol, de onderstaande 3 (drie) punten meegenomen te worden. Doel is zekerheid in te bouwen dat de overdracht van het waterkrachtwerk correct gebeurt. De punten zijn:

1. “Hoe verhoudt de Afobaka dam zich t.o.v. bekende global data sources & references t.a.v.:
 - Lifespan (levensduur);
 - Sustaining Capex (vervangings investering);
 - Growth Capex (capaciteit uitbreiding);
 - Maintenance & Operations Opex (onderhoud & operatie);
 - Cost of Electricity;
 - Environmental risks (milieu).

Een dergelijke onderzoek kan inzicht verschaffen over of wat in het verleden is uitgevoerd correct en redelijk is en of geen sprake is van “kannibalisme”. Ook als er goed onderhoud en management is geweest, wilt dat nog niet zeggen dat het voldoende is.

2. Wat is opgeschreven en wederzijds accoord bevonden t.a.v. “transferred in good condition” or “As Is”? In beide gevallen is het inzicht hebben in hoe de dam 55 jaar heeft gefunctioneerd en is onderhouden van belang. Daarvoor kan gecheckt worden of Alcoa een externe bechmark (comparator) heeft gedaan en zo ja, inzage in de resultaten. Het bedrijf NAVIGANT verricht over

de hele wereld dergelijke benchmarks. Voorstel: rapport eenmalig opvragen/kopen. De module GKS HYDRO®, verschaft detail informatie met betrekking tot operatie, onderhoud en beheer.

3. Wat is de fiscale en juridische positie van GoS/Suralco? Wie is verantwoordelijk voor “Asset Retirement Obligations” (IFRS vereiste)? De dam gaat een keer met “pensioen”, dan moeten provisies (liabilities) worden genomen, inclusief mogelijk slopen of vervangen van het geheel. Of wordt er vanuit gegaan dat de dam eeuwig zal blijven bestaan? De vraag is nu: Wie gaat dit betalen? Een voorbeeld de dam heeft nu 50% van zijn levensduur bereikt; de kosten om te slopen of nieuwbouw is gelijk aan 100. Dan zijn in de boeken een voorziening getroffen van 50 (lineair); wordt de voorziening (als liability) overgedragen? Noot: dit is een US standaard die gehanteerd wordt voor bedrijven op de Amerikaanse beurs (SEC vereiste).

Ir. Rudy Sadi (mijnbouwdeskundige) heeft geadviseerd dat alvorens het waterkrachtwerk (dam) wordt overgedragen er eerst een technische en fiscale analyse hiervan wordt gemaakt door een ter zake deskundige(n). Er moet volgens hem een betrouwbaar onderzoek (analyse) verricht worden om catastrofale gevolgen te voorkomen. Als daaruit blijkt dat de dam in goede staat verkeerd, dan zou zulks in de staat waarin het zich bevindt (as is, where is) overgedragen kunnen worden. De opbrengsten uit de dam is volgens hem groot.

Voorwaarde overdracht waterkrachtwerk zijdens Suriname

Ingevolge het finaal concept worden aan deze overdracht om niet aan Suriname een aantal voorwaarden gesteld die zijn opgenomen in de diverse overeenkomsten, te weten:

- *Raamovereenkomst:*
 - = Artikel 2.2: de overdracht geschiedt *onder de voorwaarde* dat Suriname,

Suralco, AMS c.s. worden ontheven van:

1) alle verplichtingen en de aansprakelijkheden

die voortvloeien uit of verbandhouden met het Afobaka Waterkrachtwerk, de terreinen waarop deze is gebouwd, met inbegrip van het ontwerp, de constructie en het onderhoud van het Afobaka Waterkrachtwerk, haar uitrusting en toebehoren noodzakelijk voor de productie van energie,

2) alle verplichtingen en aansprakelijkheden ten aanzien van de toepasselijke Milieuwetgeving (zie o.a. art. 16 Mijnbouwwet)

of de staat waarin het terrein of de vroegere, huidige of toekomstige exploitatie ervan zich bevindt, ongeacht of deze zich vóór, bij of na de overdrachtsdatum voordoet.

Welke verplichtingen en de aansprakelijkheden vallen o.m. onder de ontheffing:

- art. 2 en 6 milieuovereenkomst jo art. 4.2 raamovereenkomst
- art. 6 van de Suriname Stroomafnameovereenkomst
- art. 4.2 sub a, art. 7 overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst

= Overweging O van de raamovereenkomst stelt dat "Suriname alle openstaande vorderingen op basis van de Overeenkomst betreffende de levering van Elektrische Energie en de Energie-overeenkomst, aan Suralco heeft voldaan". Deze overweging in onderling verband en samenhang bekeken met art. 2.2 raamovereenkomst leidt tot de conclusie dat eerst de openstaande vorderingen voldaan dienen te worden alvorens de overdracht plaatsvindt.

- *Overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst Afobaka Waterkrachtwerk:*
 - = Art. 2.2 jo 2.1: "(...) Suralco is niet gehouden om de overdracht uit te

voeren zolang Suriname haar verplichtingen uit hoofde van dit artikel niet is nagekomen.”;

Deze betalingsverplichtingen betreffen "schulden in verband met de bedrijfsactiviteiten van het Afobaka Waterkrachtwerk ten aanzien van de periode na de overdracht, voor zover nog door Suralco aan derden te betalen vóór de overdracht in USD (zie artikel 2.1 (ii) overdrachtsovereenkomst). Suralco verstrekt Suriname een overzicht van de raming "uiterlijk 15 dagen vóór de verwachte overdracht".

- = Art. 3.1: Pas na voldoening van de voorwaarden en bepalingen van deze overdrachtsovereenkomst vindt de overdracht van het Afobaka waterkrachtwerk en Afobaka waterkracht activa plaats.

Art. 3.1 tweede alinea bepaalt expliciet: “Tenzij uitdrukkelijk anders bepaald in deze Overdrachtsovereenkomst en/of Raamovereenkomst heeft Suriname geen vordering op Suralco en/of AMS ten aanzien van enig zichtbaar of onzichtbaar defect of de werkelijke staat of het gebruik van het Afobaka Waterkrachtwerk en de Afobaka Waterkrachtwerk Activa. De staat waarin het Afobaka Waterkrachtwerk en de Afobaka Waterkrachtwerk Activa zich bevinden omvatten onder andere de fiscale, architectonische, huur-, milieu- en fysieke staat van het Afobaka Waterkrachtwerk en de Afobaka Waterkrachtwerk Activa.”

- = Artikel 3.2 heeft betrekking op de uitgesloten activa die geen deel uitmaken van de overdracht van het waterkrachtwerk, waaronder de switchyard. Het is echter juist belangrijk om de switchyard aan Suriname over te dragen. Ir. Rudy Sadi (mijnbouwdeskundige) is van mening dat de overdracht van een dam zonder een switchyard is als

de overdracht van een auto zonder een sleutel. De dam heeft pas waarde als de switchyard wordt overgedragen; zonder heeft geen zin, aldus Sadi.

De uitgesloten activa maken geen deel uit van de overdracht en niets in deze overdrachtsovereenkomst zal dienen ter bewerkstelling van de overdracht aan Suriname van enige uitgesloten activa. De uitgesloten activa zijn weergegeven in bijlage I, welke onmiddellijk voorafgaand aan de overdracht door Suralco zal worden bijgewerkt, aldus art. 3.2. In de noot staat dat de bijlage zal worden voltooid op het moment van de overdracht van het Afobaka Waterkrachtwerk.

= Art. 3.3: Met inachtneming van de voorwaarden en bepalingen van deze overdrachtsovereenkomst vindt de overdracht van het Afobaka waterkracht passiva plaats.

= Art. 4.1: Overdracht overeenkomstig de voorwaarden en bepalingen van deze overdrachtsovereenkomst, met in begrip van art. 3 en 4.2 sub a.

Artikel 4.1 bepaalt dat onder voorbehoud van en overeenkomstig de voorwaarden en bepalingen van deze overdrachtsovereenkomst, met inbegrip van de artikelen 3 en 4.2(a), zal de overdracht van het Afobaka Waterkrachtwerk en van de Afobaka Waterkrachtwerk Activa en Passiva door Suralco aan Suriname plaatsvinden op de overdrachtsdatum, zoals uiteengezet in artikelen 4.2. tot en met 4.8.

= Art. 4.3: Suralco is gerechtigd om, naar eigen inzicht en voor rekening en kosten van Suriname, de overdracht met 30 dagen uit te stellen, in

het geval dat het aantal Blijvend Afobaka Waterkrachtpersoneel niet aan de adequate personeelsbehoefte voldoet.

Indien niet aan opgemelde voorwaarden wordt voldaan, zal het waterkrachtwerk dus niet worden overgedragen door Suralco aan Suriname bij de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst, hetgeen in strijd is met artikel I lid 15 Brokopondo-overeenkomst.

Aansprakelijkheid en vrijwaring

= Artikel 7 van de overdrachts- en uitvoeringsovereenkomst dient in samenhang met artikel 2.2 van de raamovereenkomst gelezen te worden.

Overdracht van het Afobaka Waterkrachtwerk geschiedt onder de voorwaarde van ontheffing c.q. vrijwaring van alle verplichtingen en aansprakelijkheden van Suralco, AMS en de resp. verbonden ondernemingen en vertegenwoordigers voortvloeiende uit of verbandhoudende met het Afobaka Waterkracht Werk (afgekort WKW) enz. (art. 2.2 en 7).

= Suriname zal tevens met vanaf de overdracht Suralco c.s. verdedigen (wat dit precies betekent is niet duidelijk) en schadeloos stellen voor en tegen enige verplichting en aansprakelijkheid, met in begrip van de Afobaka Waterkrachtwerk Passiva, voortvloeiende uit of verbandhoudende met het Afobaka WKW enz., ongeacht of deze zich voordoen voor, op of na de overdracht (art. 7).

= Afobaka Waterkracht Activa en Passiva; zie art. 3 en 4

= Uit de Brokopondo-overeenkomst vloeit het waterkrachtwerk voort en zijn Suriname en Suralco partij bij deze overeenkomst. In dit kader kunnen AMS

en de andere ondernemingen überhaupt niet van hun verplichtingen en aansprakelijkheden worden ontheven.

- = Genoemde overdrachtsvoorwaarde van het waterkrachtwerk stelt de Brokopondo-overeenkomst zoals eerder opgemerkt niet. Gelet op de ontheffing van alle verplichtingen en aansprakelijkheden voor Suralco e.a. houdt dit artikel een inkorting dan wel beperking van de verhaalsmogelijkheden voor Suriname in.
- = Eerder is reeds opgemerkt dat de algehele vrijwaring van aansprakelijkheid van Suralco c.s ex art. 2.2 niet acceptabel is. Op grond van de borgtochtovereenkomst is Alcoa Inc. aansprakelijk voor verplichtingen van Suralco. Beoogd wordt om ook van deze aansprakelijkheid ontheven te worden.
- = Ontheffing/vrijwaring in algemene zin is niet aan te bevelen. Suralco wil ontheven/gevrijwaard worden van o.a. aansprakelijkheden betreffende de staat van het terreinen waarop het waterkrachtwerk is gebouwd, de daaropstaande gebouwen, het onderhoud van het waterkrachtwerk, de stroomgenererende installaties, milieuwetgeving, staat onroerend goed, vroegere, huidige en toekomstige bedrijfsexploitatie, ongeacht of deze zich voordoen vóór, bij of na de overdrachtsdatum. Hoe kan Suralco gevrijwaard worden voor aansprakelijkheden die zijn ontstaan voor of bij de overdracht of na de overdracht als die een direct gevolg zijn van haar werkzaamheden? Suralco zou bijv. van milieuaansprakelijkheden ontheven kunnen worden wanneer zij de milieuherstel- en saneringswerkzaamheden op een correcte en verantwoorde wijze heeft uitgevoerd; vastgesteld door nationale en internationale milieudeskundigen. En dan nog is het aan te bevelen een

voorbehoud te maken voor schade ontstaan na sanering en rehabilitatie indien het een direct gevolg is van de werkzaamheden van Suralco.

- = Art. 3.3. en 4.8 sub a: Afobaka Waterkracht Passiva: Suralco zal elk van de passiva cederen en/of overdragen aan Suriname en Suriname zal dit aanvaarden. Verwezen wordt naar een bijlage 2, maar de lijst is niet volledig. Lijst zal onmiddellijk voorafgaand aan de overdrachtsdatum worden aangevuld. Tot de passiva behoren in elk geval de werknemersaansprakelijkheden.

Wat moet onder de werknemersaansprakelijkheden worden verstaan? Waarom zou Suriname werknemersaansprakelijkheden moeten overnemen? Ook is niet duidelijk over welke periode de aansprakelijkheden zich uitstrekken en hoe groot de aansprakelijkheden zijn. Hoe kan in het algemeen passiva worden overgenomen terwijl er hierin geen duidelijkheid bestaat? Pas na duidelijkheid kan tot deze overname besloten worden.

Zie in dit kader ook art. 4.8 sub c.

- = Art. 4.2: Afobaka Waterkrachtwerk-contracten: bij overdracht waterkrachtwerk cessie van o.a. alle verplichtingen en aansprakelijkheden uit hoofde van de Afobaka Waterkrachtwerk-contracten.

Om welke contracten, verplichtingen en aansprakelijkheden gaat het? Zolang hierin geen inzage bestaat, met name in de omvang van de verplichtingen en aansprakelijkheden, kan niet vastgesteld worden in hoeverre deze cessie in het belang van Suriname is en dus te adviseren.

- = art. 4.3 sub c: Afobaka Waterkrachtwerk personeel: Suriname moet bij overname van het Blijvend Afobaka Waterkrachtwerk personeel hun in dienst

nemen tegen dezelfde arbeidsvoorwaarden en personeels-beloningen, w.o. ontslagvergoedingen, pensioen en actieve en gepensioneerde sociale zekerheidsuitkeringen:

- Er bestaat echter geen duidelijkheid m.b.t. het pensioen. Hoe gaat het pensioen uitgekeerd worden althans over welke periode, want er zal geen pensioen bij Suriname/Pensioenfonds zijn opgebouwd dan vanaf de overname.
- Volgens de lijst van uitgesloten activa bij de overdracht onder sub (i) blijven de pensioenverplichtingen berusten bij Suralco. Hoe verhoudt dit zich met het bepaalde in art. 4.3 sub c? Is het de bedoeling dat dit blijvende personeel haar opgebouwd pensioen voor de overdracht bij de pensioengerechtigde leeftijd van Suralco uitgekeerd krijgt? En na de overdracht door Suriname? Zo ja, hoe is het geregeld? Dit moet duidelijk geregeld worden.

MILIEUHERSTEL- EN SANERINGSOVEREENKOMST (nader: milieuovereenkomst)

Inleiding

Bij het sluiten van de bauxietwinningsovereenkomsten met Suralco en Billiton was er nationaal en internationaal nog geen sprake van milieurecht, milieuaansprakelijkheden en verplichtingen. Het besef over de schade aan het milieu en de bescherming daarvan is pas jaren daarna ontstaan. Zelfs bij de totstandkoming van het decreet mijnbouw, thans de Mijnbouwwet, van 8 mei 1986, houdende algemene regelen omtrent de opsporing en ontginning van delfstoffen, was men in Suriname niet zo bewust van het belang van behoud van een kwalitatief milieu. De wetgever heeft zich om die reden merendeels geconcentreerd op regelgeving, omtrent het mijnen en niet al zodanig op het behoud van het milieu tijdens de exploratie en exploitatie.

De Brokopondo-overeenkomst bevat daarom als zodanig geen bepalingen omtrent milieu-aansprakelijkheden voor herstel, sanering en rehabilitatie van uitgemijnde gronden in Suriname door Suralco. Ditzelfde geldt voor de overeenkomst gesloten met de Billiton. De in het kader van de Brokopondo-overeenkomst verleende bijzondere concessies tot ontginning van bauxiet krachtens Landsverordening van 28 januari 1958 no. 9 en 10 bevatten wel bepalingen omtrent aansprakelijkheid en schadeloosstelling voor rechthebbenden of persoonlijk gerechtigden, indien door of ten gevolge van ontginning schade is veroorzaakt op hun grond.

Een belangrijk gevolg van de beëindiging van de bauxietontginningswerkzaamheden door Suralco en Billiton (lees AMS) is dus het herstel van de schade aan het milieu vanwege de veroorzaakte verontreiniging.

De Brokopondo-overeenkomst bevat bepalingen over het onderhoud van het Afobaka Waterkrachtwerk. De milieuovereenkomst bevat daarentegen bepalingen

over milieuaansprakelijkheden voor het herstel, sanering en rehabilitatie van uitgemijnde gronden door Suralco en AMS (vroeger Billiton) op grond van US Protocollen en de regels van de US Environmental Protection Agency. Vanwege gebrek aan afdoende wetgeving hier te lande is het goed dat er een deugdelijke milieuovereenkomst wordt gesloten met Suralco en AMS (vroeger Billiton) daarbij is betrokken. Voor een adequate althans deugdelijke juridische beoordeling van de milieuovereenkomst omtrent het herstel, de sanering en de rehabilitatie van de uitgemijnde gronden is het van eminent belang dat een milieudeskundige de milieusanering werkzaamheden en het milieusaneringsplan (Annex I en II met addenda) op haar merites beoordeelt en hierover advies geeft.

Volgens de milieuovereenkomst zullen Suralco en AMS specifieke consequenties voor het milieu die het gevolg zijn van hun mijnbouw-, raffinage- en gerelateerde activiteiten herstellen en anderszins adresseren zoals voorzien in de bepalingen en voorwaarden van de milieuovereenkomst, met inbegrip van milieuherstel ten aanzien van onbekende omstandigheden die verband houden met in Annex 1 genoemde aangelegenheden, voor zover die aantoonbaar zijn veroorzaakt door activiteiten van Suralco.

De milieuovereenkomst omvat de instemming van Suriname om alle noodzakelijke of redelijkerwijs vereiste maatregelen te treffen om Suralco te faciliteren bij haar saneringsinspanningen, waaronder het verstrekken van vergunningen, goedkeuringen, toegangsrechten en andere daarmee verband houdende zaken. Partijen zullen gelijktijdig met de ondertekening en het verlijden van de milieuovereenkomst aangaan. De vraag is of de positie van Suriname hierbij goed is geregeld.

Artikel 2 en 6 Milieuaansprakelijkheden en vrijwaring van aansprakelijkheden

Aansprakelijkheid en vrijwaring

- = In dit kader dienen artikel 2 en 6 van de milieuovereenkomst in samenhang gelezen te worden met artikel 4.2 van de raamovereenkomst en ook art. 5 lid 2 van de raamovereenkomst.

- = Milieuaansprakelijkheden ex art. 2 milieuovereenkomst jo art. 4.1 raamovereenkomst: Suralco en AMS zullen sanering- en rehabilitatiedoelstellingen opstellen voor het elimineren of het tot een aanvaardbaar niveau terugbrengen van de negatieve gevolgen voor de volksgezondheid, de veiligheid en het milieu, die het gevolg zijn van hun mijnbouw-, raffinage- en gerelateerde activiteiten, en anderszins adresseren zoals nader uitgewerkt in Annex 1 en II. (zie ook art. 16 Mijnbouwwet).

Met de milieuovereenkomst stemt Suriname in om alle noodzakelijke of redelijkerwijs vereiste maatregelen te treffen om Suralco te faciliteren bij haar saneringsinspanningen, waaronder het verstrekken van vergunningen, goedkeuringen, toegangsrechten en andere daarmee verband houdende zaken.

- = Blijkens art. 6 jo 4 van de milieuovereenkomst en art. 4.2 jo 3.3 van de raamovereenkomst wordt de vrijwaring en schadeloosstelling door Suriname van Suralco, AMS, Arconic en AWA en hun respectievelijke verbonden ondernemingen en vertegenwoordigers van alle verplichtingen en verantwoordelijkheden die voortvloeien uit of verband houden met milieuwetgeving, de vroegere, huidige of toekomstige staat van het terrein of de vroegere, huidige of toekomstige staat op het terrein en grondgebied, mijnconcessiegebieden, saneringsgebieden van kracht op het moment dat

het Matter Closure Report in overeenstemming met de bepalingen en voorwaarden van de milieuovereenkomst definitief wordt. In het Closure rapport zal worden opgenomen dat volgens de internationale normen de sanering en rehabilitatiewerkzaamheden zijn voltooid. Dit ontslag van elke aansprakelijkheid wordt ook verbonden aan de overdracht van het waterkrachtwerk (art. 2.2. raamovereenkomst).

Op zich is dit niet ongebruikelijk/onredelijk om dan gevrijwaard te worden, tenzij (kort samengevat) wordt opgenomen dat Suralco c.s. aansprakelijk blijven voor milieuschade/milieuverontreiniging die ten tijde van het opmaken van het rapport niet zichtbaar c.q. verborgen was en/of zich naderhand heeft geopenbaard doch een direct gevolg is van door haar verrichtte mijnwerkzaamheden. Kortom, Suralco c.s. moeten na saneringsherstel- en rehabilitatiewerkzaamheden (Closure rapport) aansprakelijk blijven voor milieuschade/ milieuverontreiniging als dat een direct gevolg is van mijnbouwactiviteiten.

Voor toekomstige onbekende saneringen blijft Suralco krachtens art. 6 milieuovereenkomst wel aansprakelijk.

- = De ontheffing en vrijwaring van artikel 2.2 van de raamovereenkomst is een voorwaarde voor de overdracht van het waterkrachtwerk en wordt van kracht op het moment van de ondertekening van de overdrachts-overeenkomst. Terwijl de ontheffing van artikel 4 raamovereenkomst wordt van kracht op het moment dat het Matter Closure Report in overeenstemming met de bepalingen en voorwaarden van de milieuovereenkomst definitief wordt.

Aangezien er met betrekking tot de twee artikelen onduidelijkheid bestaat waarom er een verschil is tussen de ontheffing en vrijwaring ten aanzien van het Afobaka Waterkrachtwerk als voorwaarde voor de overdracht (artikel 2.2 raamovereenkomst) en de ontheffing ten aanzien van milieuwetgeving (...) op het moment dat het Matter Closure Report definitief wordt (artikel 4 raamovereenkomst), wordt voorgesteld dat artikel 2.2 raamovereenkomst wordt weggelaten en de inhoud hiervan in artikel 4 raamovereenkomst wordt opgenomen, dat geldt voor alle terreinen aangehouden ook voor het Afobaka Waterkrachtwerk en de terreinen en er een termijn van 100 jaren worden genoemd voor het definitief worden van de ontheffing en geen algemene ontheffing wordt gegeven betreffende 'de vroegere, huidige of toekomstige staat van het terrein of de vroegere, huidige of toekomstige staat op het terrein' '

N.B. 100 jaar in verband met 100 jaar mijnen in Suriname

- = Aangezien de milieuvervuiling veroorzaakt door Suralco in Suriname, nog vele jaren gevolgen heeft voor de staat van en op het terrein, kan Suriname aan Suralco geen ontslag verlenen van "alle verplichtingen en verantwoordelijkheden die voortvloeien uit of verbandhouden met Milieuwetgeving, de vroegere, huidige of toekomstige staat van het terrein of de vroegere, huidige of toekomstige staat van en op het terrein". Dit geldt ook voor AMS (Billiton).

Concessies en vrijwaring

In artikel 5.1 van de raamovereenkomst is de beëindiging van de concessies geregeld. Hierin is opgenomen dat met inachtneming van de rechten en plichten van Suralco zoals in de raamovereenkomst is uiteengezet, worden de in bijlage 3 genoemde concessies ingetrokken.

Ten behoeve van de in de milieuovereenkomst vastgestelde maatregelen voor milieuherstel, sanering en rehabilitatie:

(i) behoudt Suralco het recht op toegang tot de terreinen en voorts om gebruik te maken van technische of institutionele controle-installaties om de rehabilitatie werkzaamheden ten aanzien van de betreffende concessies te vergemakkelijken en

(ii) verleent Suriname aan Suralco alle noodzakelijke rechten of zal zij ervoor zorgdragen dat deze rechten aan Suralco worden verleend, zonder onnodige vertraging of onredelijke voorwaarden.

Welke rechten moeten verstaan worden onder "alle noodzakelijke rechten"?

Komen de gebieden en concessies genoemd in de Brokopondo-overeenkomst artikelen VI en VII en de Resoluties van 1958 overeen met de Suralco mijnen die worden genoemd in art. 3 van de milieuovereenkomst in artikel 3.

In art. 5.2 sub a van de raamovereenkomst vrijwaart Suriname Suralco, AMS, AWA en hun respectievelijke verbonden ondernemingen en vertegenwoordigers door ondertekening van de raamovereenkomst voor alle verplichtingen en aansprakelijkheden die voortvloeien uit of verband houden met de genoemde concessies, met inbegrip van verplichtingen en aansprakelijkheden die voortvloeien uit of verband houden met milieuwetgeving, de vroegere, huidige of toekomstige staat van het terrein of de vroegere, huidige of toekomstige staat op het terrein.

In sub b en c van dit artikel vindt verdere vrijwaring plaats van Suralco c.s. ten aanzien van milieuaansprakelijkheid.

Suriname kan Suralco c.s niet vrijwaren voor alle verplichtingen en aansprakelijkheden omdat de milieuvervuiling en schade veroorzaakt door Suralco in Suriname nog vele jaren gevolgen kunnen hebben voor Suriname en zoals reeds opgemerkt zich ecologisch soms jaren na rehabilitatie en sanering zichtbaar kan worden. Onder meer blijkt art. 3.1 tweede alinea hebben Suralco c.s. zich van alle zichtbare en onzichtbare schade gevrijwaard.

Onder (b) staat wel "met dien verstande dat deze vrijwaring pas van kracht wordt wanneer de 'Legacy Mine Rehabilitation Closure Reports' voor deze concessies definitief worden (zie art. 3 – 6 milieuovereenkomst). Dit neemt echter niet weg dat milieuschade en/of milieuverontreiniging ecologisch zichtbaar kan worden na het Closure report.

Artikel 2.1 Beheer van Milieuaansprakelijkheden

Volgens dit artikel zullen Suralco en AMS sanering- en rehabilitatie doelstellingen opstellen voor het elimineren of tot een aanvaardbaar niveau terugbrengen van de negatieve gevolgen van de mijnbouw-, raffinage- en smeltactiviteiten van Suralco en AMS op de volksgezondheid, de veiligheid en het milieu, door middel van door Suralco en AMS op specifieke locaties afgestemde sanering- en rehabilitatieplannen, zoals aangehecht aan- en deel uitmakende van deze milieuovereenkomst, welke plannen dezelfde rechtskracht hebben als deze milieuovereenkomst.

Kunnen de plannen zondermeer dezelfde rechtskracht hebben als deze milieuovereenkomst? Ingevolge art. 3.2 en 4.2 van de milieuovereenkomst is Suriname niet betrokken bij de sanerings- en rehabilitatie plannen. Deze plannen zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van Suriname, maar krijgt zij die wel ter inzage in het kader van transparantie. Volgens art. 3.3 en 4.4 van de

milieuovereenkomst kan Suriname pas na het Closure Report, dus pas wanneer de plannen reeds zijn uitgevoerd, bezwaren uiten. Dit is niet aanvaardbaar.

Uit de gesprekken met de lokale bevolking en stakeholders blijkt er vooralsnog geen consultatie met hen te hebben plaatsgevonden, terwijl dit van eminent belang is, vooral gezien de ernstige c.q. verontrustende berichten die het juridische team van de lokale bevolking en stakeholders.

Artikel 2.2 Uitvoering van O & M verplichtingen

Met betrekking tot art. 2.2 van de milieuovereenkomst. Rijst de vraag wat onder O&M verplichtingen verstaan dient te worden? Waarom willen Suralco en AMS c.s. O&M verplichtingen overdragen aan elke derde die belangstelling heeft voor het betreffende onroerend goed en daaropvolgend geen verdere verplichtingen hebben? 'Elke derde' is onacceptabel.

Kunnen derde-verkrijgers zowel nationale als buitenlandse geïnteresseerden zijn, wat is de procedure? Wat voor rechten krijgen deze derde-verkrijgers?

Uitsluiten van verdere verplichtingen van Suralco is eveneens onacceptabel.

Artikel 2.3 Bronnen

Sanerings-, herstel- en rehabilitatie werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door aannemers of andere personen of entiteiten die door Suralco naar eigen goeddunken worden geselecteerd, met de vereiste vaardigheden en expertise, welke zich zullen houden aan de standaardvoorwaarden van Suralco voor deze diensten.

Nu het om Surinaamse gronden gaat, kan Suralco niet naar eigen goeddunken de aannemers etc. selecteren. Suriname moet bij de selectie worden betrokken.

Artikel 3. Beheer van Saneringsverplichtingen en artikel 4 Beheer van Rehabilitatieverplichtingen

Volgens deze artikelen wordt Suriname niet betrokken bij het opstellen van de sanerings- en rehabilitatieplannen en heeft zij bij de uitvoering daarop ook geen controle. Slechts na het opstellen van het Closure Report kan Suriname een of meer milieudeskundigen inschakelen bij de beoordeling hiervan. Het gaat hier dus om een achteraf beoordeling.

Bij het opstellen van de sanerings- en rehabilitatieplannen moet er echter een controlemechanisme voor en door Suriname worden opgenomen, aangezien het om sanering en het herstel van de mijnen, vervuiling en schade van het grondgebied van Suriname gaat. En daarom kunnen de plannen zoals eerder opgemerkt niet zonder de actieve betrokkenheid van Suriname wordt opgesteld en uitgevoerd. Het slechts verlenen van inzage aan Suriname is niet acceptabel. Suriname moet behalve het verkrijgen van inzage in alle documenten ook goedkeuring geven aan de rehabilitatiewerkzaamheden, mijnrehabilitatieplannen en saneringsmaatregelen.

Artikel 5 Normen voor sanering en rehabilitatie

Anders dan is opgenomen wordt geadviseerd om de sanerings- en rehabilitatie activiteiten en O&M (indien van toepassing) uit te voeren volgens internationale normen in plaats van de US EPA normen. Dit heeft Conservation International ook voorgesteld, mede in het licht van het Verdrag van Parijs en de internationale normen op een hoger standaard is liggen dan de US EPA.

Artikel 5.3 is niet alleen te algemeen geformuleerd maar is het ook in strijd met de nationale wetgeving. Van de nationale wetgeving kan met betrekking tot dwingendrechtelijke bepalingen namelijk niet worden afgeweken.

Enige opmerkingen bij de annexen

Annex I

Naar aanleiding van artikel 4.1 is het advies om PAHO en WHO te consulteren, temeer daar WHO staat in de milieuovereenkomst Annex I Milieusanering Omvang van de werkzaamheden Table 2 Remedial Cleanup Criteria Suralco LLC Paranam Facility Version date 7/2/2018. Deep Groundwater WHO 2011 Guidelines for drinking Water Quality, 4th Edition. En: Surface water Recreation criteria 10x WHO drinking water.

In artikel 4.3 is opgenomen volgens welke criteria Suralco zal saneren. Suralco zal saneren in overeenstemming met de standard U.S. risk-based management protocols en de methoden die zijn beschreven in het handboek voor risicobeoordeling van het Superfund van de United States Environmental Protection Agency (US EPA), Part B Manual (1991). Zoals reeds opgemerkt, wordt geadviseerd om naar internationale de sanering en rehabilitatie uit te voeren.

De vraag is of de US protocols en US EPA methoden wel geschikt voor Suriname? Temeer waar in 4.1. onder 3 Criteria gebaseerd op locatie specifieke achtergrondconcentraties wordt gesteld dat "Wegens het verschil tussen de natuurlijke bodem in Suriname en de Noord-Amerikaanse bodem kan het nodig zijn locatie specifieke achtergrondconcentraties voor specifieke natuurlijke bodemsoorten te ontwikkelen."

Hetgeen in artikel 5.1 staat is zeer verontrustend nl. dat "De verontreiniging die tot de meeste ongerustheid leidt is de lekkage van bijtende vloeistoffen.

In welke mate deze door de betonnen vloer zijn gedrongen en de onderliggende bodem hebben aangetast, is onbekend."

Hoe kan Suralco niet weten in welke mate deze bijtende vloeistoffen door de betonnen vloer zijn gedrongen en de onderliggende bodem hebben aangetast. Hoe kan het onbekend zijn bij Suralco? Welke gevaren zijn er daardoor voor de gronden en mensen daar en in de omgeving en in het hele land en daarbuiten?

PAHO en WHO zou z.s.m. om advies gevraagd moeten worden.

Annex II Milieusaneringsplan milieuovereenkomst

- = Naar aanleiding van de inleiding bij annex II rijzen de navolgende vragen:
 1. Hoe zal Suralco de mijnontginnings- en saneringsactiviteiten uitvoeren indien de uitvoering van de mijnontginnings- en saneringsactiviteiten in overeenstemming met de procedure die is uiteengezet in het Suralco Integrated Closing Planning Project Framework Plan (ICP), zoals opgesteld door SRK Consulting, niet redelijk haalbaar is?
 2. Wat is de procedure uiteengezet in het Suralco Integrated Closing Planning Project Framework Plan (ICP), zoals opgesteld door SRK Consulting? Kan dit ICP plan worden opgevraagd en bekeken worden door de juridische en milieudeskundigen?

- = Art. 2.3 handelt over de vergoedingsregeling voor eigenaren van oppervlaktegronden. Is het juist dat de meeste eigenaren van rechten op gronden in concessiegebieden voor mijnen, reeds schadeloos zijn gesteld overeenkomstig de wet die van kracht was op het ogenblik dat deze compensatie werd verleend? Het juridisch team heeft geen documenten ontvangen waaruit dit blijkt. Dit zal dan ook nader onderzocht moeten

worden alvorens de milieuovereenkomst wordt getekend. Over welke wet gaat het?

Dit artikel schrijft voor dat ten behoeve van andere partijen - welke andere partijen? - met belangen ten aanzien van terreinen - welke terreinen? - die negatief worden geraakt door activiteiten van Suralco (of haar rechtsvoorganger), wordt vanaf de datum van de raamovereenkomst een specifieke procedure voorgeschreven om te bepalen of Suralco compensatie verschuldigd is aan individuele eisers, en, zo ja, de totale vergoeding die Suralco alsdan dient te betalen aan alle eisers van schade met een bepaalde concessie.

Welke procedure wordt hier bedoeld: "een specifieke procedure voorgeschreven om te bepalen of Suralco compensatie verschuldigd is aan individuele eisers, en, zo ja, de totale vergoeding die Suralco alsdan dient te betalen aan alle eisers van schade met een bepaalde concessie."

Wat is het verband met de vergoedingsregeling in de milieuovereenkomst en die in het ontwerp Wet Schadeloosstelling?

DE SURINAME STROOMAFNAME OVEREENKOMST EN DE SURALCO STROOMAFNAME OVEREENKOMST

Algemene kanttekeningen

Na de overeenkomsten met betrekking tot de energievoorziening te hebben gelezen, rijst de vraag waarom is er afgeweken van de bepaling opgenomen in de wijziging op dezelfde wijze te doen zoals bij de totstandkoming. Er had een machtiging van de volksvertegenwoordiging (DNA) moeten worden gevraagd, alvorens de energieovereenkomst van 1966 en de energieovereenkomst van 1999 tussen de Staat Suriname en Suralco was aangegaan. Vanwege het feit dat afgeweken wordt van de initiële bepalingen opgenomen in de Brokopondo-overeenkomst met betrekking tot energievoorziening, zijn deze twee overeenkomsten juridisch technisch te kwalificeren als wijzigingen op de Brokopondo-overeenkomst.

Conform artikel 14 van de Energieleveringsovereenkomst van 1966 en artikel 3 van de Energieovereenkomst van 1999 is de looptijd accessoir verbonden aan de looptijd van de Brokopondo-overeenkomst. Dit betekent dat als de Brokopondo-overeenkomst eindigt, al dan niet vroegtijdig, deze energieovereenkomsten van rechtswege beëindigd zullen zijn door tijdsverloop. Conform de Brokopondo-overeenkomst dient het waterkrachtwerk bij beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst overgedragen te worden aan de Staat Suriname. De Brokopondo-overeenkomst geeft uitdrukkelijk o.a. aan dat al de apparatuur bestemd voor het verbinden, bedienen en controleren van energie opgewekt door het waterkrachtwerk eveneens onderdeel is van het waterkrachtwerk.

Uitgangspunt in de Brokopondo-overeenkomst is dat de contractspartijen de eigendom behouden van alle door hun ingebrachte vermogensbestanddelen. Bij het veldonderzoek, welke door de afgevaardigde commissie en deskundigen van

de Nationale Assemblee op het complex van Suralco is gedaan, heeft de directeur dhr. Halfhuid uitgelegd dat Suralco er vanuit gaat dat zij de eigendom heeft van de gronden, waarop de Brokopondo stuwmeer en mijnen van de Suralco staan en daardoor zou de Suralco ook de exclusieve zeggenschap hebben over de grond.

Over de vraag of Suralco de eigendom heeft van de gronden, wordt naar het bovenstaande verwezen. Suralco zal haar eigendomsrecht dienen te bewezen.

Rechten en plichten ten aanzien van energie voortvloeiende uit de Brokopondo-overeenkomst en de latere energie overeenkomsten (1966 EN 1999)

De Brokopondo-overeenkomst regelt de initiële afspraken met betrekking tot de opwekking, distributie en vergoeding van de opgewekte energie. Bij beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst is Suralco verplicht om het waterkrachtwerk in goed functionerende staat om niet over te dragen met alle bijbehoren. Dit betekent dat Suriname bij de beëindiging van de overeenkomst, zonder tegenprestatie, de volledige eigendom en zeggenschap verkrijgt van het Waterkrachtwerk. Uitgaande van de Brokopondo-overeenkomst mag Suralco de facto geen bemoeienis daar meer hebben, tenzij de Staat hiervan wenst af te wijken bij de wijzigen van de Brokopondo-overeenkomst. Suriname heeft uit hoofde van de Brokopondo-overeenkomst het recht op exclusief beheer, zeggenschap en volle eigendom over het waterkrachtwerk bij beëindiging van de overeenkomst. Dit is een zeer belangrijk voortvloeiende uit de Brokopondo-overeenkomst.

Suralco ontleent haar recht op opgewekte energie vanuit het waterkrachtwerk vanwege de Brokopondo-overeenkomst, omdat zij een aluinaardefabriek en smelter moest opzetten en daarna in operatie had. Conform de wijziging van de Brokopondo-overeenkomst (1958 en 1959) zou het waterkrachtwerk de smelter

moeten voorzien van de energie capaciteit om het operationeel te houden. Met de sluiting van de smelter in 1999 is hieraan een einde gekomen.

Het juridisch woordenboek omschrijft vermogensbestanddeel uit hoofde van het goederenrecht als: zaken, vermogensrechten en schulden. Bijv. eigen woning, auto, spaartegoeden, bank-/girosaldi, grond. Met smelter wordt bedoeld het aluminiumreductiebedrijf. In November 2015 is de initiële grondslag voor het trekken van opgewekte energie vanuit het waterkrachtwerk voor de Suralco komen weg te vallen.

In de Energieovereenkomsten van 1966 en 1999 wordt geregeld op welke wijze de energiedistributie, capaciteit en de prijs bepaald wordt. In de energieovereenkomst van 1999 wordt er bij de berekening van de stroomprijs meegenomen de prijs van ruwe olie, welke Staatsolie aan Suralco levert. Vanaf dat moment is er een oliecomponent vastgesteld, welke de stroomprijs mede beïnvloedt.

De Suriname Stroomafname overeenkomst

Het eerste dat opvalt, is dat voor het aangaan van deze overeenkomst geen machtiging wordt gevraagd van de Nationale Assemblee, terwijl vanwege het belang van deze overeenkomsten voor Suriname, de impact daarvan en de strijdigheid hiervan met de huidige wetgeving, zulks wel noodzakelijk is.

Vervolgens is de rode draad in dit concept dat het waterkrachtwerk niet direct bij de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst in het beheer komt van de Staat Suriname, maar na een periode van ongeveer een jaar na de officiële beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst. Op 31 december 2019 zal conform de conceptovereenkomsten de juridische overdracht plaatsvinden. Echter blijft de switchyard juridisch en feitelijk in handen van Suralco. Uit de Brokopondo-

overeenkomst kan afgeleid worden dat op het moment van de beëindiging hiervan Suriname reeds recht heeft op dan wel de facto eigenaar/exclusieve beheerder van de waterkrachtwerk met alle toebehoren behoort te worden. Voorts wordt in de Suriname Stroomafnameovereenkomst mede als uitgangspunt gehanteerd dat Suriname en Suralco het wenselijk achten dat Suriname alle beschikbare elektriciteit opkoopt van Suralco. De ratio in casu is onbegrijpelijk, omdat Suriname de facto na de beëindiging reeds de eigenaar wordt van het waterkrachtwerk, met alle toebehoren, welke de energie opwekt, reguleert en distribueert, althans behoort te worden en daardoor ook van de opgewekte energie. Het is feit van algemene bekendheid dat de eigenaar van een goed, zich onmogelijk kan verbinden om datzelfde goed te kopen bij een ander! Hierin inbegrepen alle toebehoren inclusief de switchyard. Blijkens de conceptovereenkomst wordt 31 december 2019 als officiële datum gehanteerd voor de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst. Welke een essentieel onderdeel is van het waterkrachtwerk en waar het waterkrachtwerk niet zonder bestuurd kan worden.

Suriname zou eerder een overeenkomst kunnen sluiten, waarbij zij elektriciteit verkoopt aan een andere. Bovendien druist het opkopen van elektriciteit bij Suralco enigszins in tegen de beperkingen opgenomen in artikel 1 lid 8 in de Suriname Stroomafname overeenkomst. Namelijk dat Suralco NIET het recht heeft om elektriciteit te verkopen aan derden of op andere wijze af te staan. Het is evident dat de grondslag voor de Suriname Stroomafname overeenkomst in deze discutabel is.

Artikel 2 van de Suriname Stroomafname overeenkomst luidt als volgt:

“Met ingang van het moment van aangaan van deze Suriname Stroomafnameovereenkomst worden de Energieovereenkomst van 16 september 1999 en de Overeenkomst voor de Levering van Elektrische Energie van 21 november 1966 tussen Suralco en Suriname beëindigd”.

Dit artikel kan verwijderd worden, omdat de beëindiging van de eerder gesloten energieovereenkomsten (1966 en 1999) juridisch beëindigd worden op het moment dat de Brokopondo overeenkomst beëindigd door tijdsverloop. Het opnemen van zo een bepaling zou alleen logisch zijn als het de bedoeling is geweest om deze concept Stroomafname overeenkomsten eerder te ondertekenen en dus in werking te doen treden dan per 31 december 2019. Suriname wordt onevenredig beperkt om andere bronnen van energie toelevering aan te wenden.

Artikel 3.1 van de Suriname Stroomafnameovereenkomst luidt als volgt:

“Suriname zal alle beschikbare Energie geproduceerd door het Afobakka Waterkrachtwerk aankopen, alvorens zich te verzekeren van energielevering door andere bronnen. Gedurende de Looptijd zal Suriname Suralco op de hoogte stellen en houden van de vraag van Suriname naar Energie en Suralco zal redelijke inspanningen leveren om het Afobakka Waterkrachtwerk zodanig te beheren dat voldaan kan worden aan de vraag van Suriname ("Energie Behoeft")”.

Dat is veel te verregaand. Het gevolg is dat Suralco een exclusief recht tot toelevering van elektriciteit bedongen heeft en Suriname verplicht wordt om mogelijk goedkopere energie van andere bronnen niet aan te schaffen, dan nadat zij alle beschikbare dure energie van Suralco heeft opgekocht. Daarnaast verbindt Suralco zich slechts om *redelijke inspanning* te verrichten om te voldoen aan de energievraag van Suriname. Suriname heeft geen garantie dat energie toegeleverd zal worden. Er is een inspanningsverbintenis bedongen in stede van een resultaatsverbintenis.

De stroomtarieven en andere bijkomende kosten die maandelijks dan wel jaarlijks aan Suralco betaald moeten worden schieten ver boven de huidige hoogte van de stroomkosten die Suriname al betaald althans waartoe Suriname verbonden is die te betalen. Een financiële prognose zal door daartoe deskundigen moeten worden opgemaakt. Verder is de bedongen betalingstermijn mogelijk te kort voor Suriname

(er is namelijk bedongen dat Suriname binnen 30 dagen na te zijn gefactureerd zal moeten betalen) meegenomen de huidige economische situatie waar Suriname zich in bevindt.

Technische deskundigen moeten nagaan in hoeverre het noodzakelijk zou zijn om de stroomleveringspunten te verplaatsen of niet. Dat is nu moeilijk vast te stellen doch wel bedongen.

Artikel 5.3 van de Suriname Stroomafnameovereenkomst luidt als volgt: *“De bepalingen van de Brokopondo-overeenkomst en bijbehorende documenten blijven van kracht op alle toepasselijke belastingen ten aanzien van de levering van Energie door Suralco en de andere diensten zoals uiteengezet in deze Suriname Stroomafnameovereenkomst, in het kader waarvan de relevante bepalingen van de Brokopondo-Overeenkomst en bijbehorende documenten worden geacht te zijn opgenomen in deze Suriname Stroomafnameovereenkomst”*.

Dit artikel geeft aan dat o.a. de bepalingen m.b.t. belastingen opgenomen in de Brokopondo-overeenkomst en de bijbehorende documenten van kracht moeten blijven. Dit is niet correct. De grondslag voor de belastingonthefingen en de daarbij bijkomende documenten (wetten) zijn gegeven vanuit de afweging dat Suriname op een andere manier met name door de bauxiet industrie behoorlijke inkomsten zou genieten. Nu de bauxiet industrie compleet stil is komen te staan, is er in ieder geval geen grondslag meer om Suralco belasting ontheffingen te geven. Logischerwijs zouden deze bepalingen evenmin kunnen voortduren, wanneer de grondslag daarvan is komen weg te vallen. Artikel 1 lid 14 van de Brokopondo-overeenkomst geeft aan dat de ontheffingen slechts gelden gedurende de looptijd van deze overeenkomst, weshalve deze bepalingen van rechtswege komen te vervallen op het moment dat de Brokopondo overeenkomst beëindigd wordt.

Art. 6 van de Suriname Stroomafnameovereenkomst luidt als volgt: *“Indien enige omstandigheid ertoe leidt dat de energie producerende eenheden van het Afobakka Waterkrachtwerk minder Energie leveren dan de contractuele hoeveelheid energie zoals bepaald in Artikel 3.2, zal Suralco Suriname hiervan zo spoedig als praktisch mogelijk schriftelijk op de hoogte stellen. Suralco geeft expliciet en impliciet geen garanties en doet geen toezeggingen ten aanzien van de verkoop, levering of beschikbaarheid van Energie.”*. Wat met bijbehorende documenten exact bedoeld wordt is niet gespecificeerd. Weshalve gevoeglijk mag worden aangenomen dat alle bij de Brokopondo overeenkomst behorende bijlagen (overeenkomsten, concessies alsook de energieovereenkomsten van 1966 en 1999) hieronder vallen.

Dit artikel vervolgt; *“Na levering van de Energie in overeenstemming met de voorwaarden van deze Suriname Stroomafnameovereenkomst, is Suralco niet verantwoordelijk voor enige schade of letsel veroorzaakt door de Energie”*.

Voormeld artikel is in strijd met de beginselen van de redelijkheid en billijkheid: Suralco wil haar aansprakelijkheid dusdanig beperken dat zij niet verantwoordelijk mag worden gehouden als om wat voor reden dan ook de energietoevoer niet optimaal is. Evenmin mag zij aansprakelijk worden gesteld voor (gevolg)schade of letsel veroorzaakt door, door haar opgewekte energie. Dit is onacceptabel omdat Suralco in deze overeenkomst het exclusieve beheer en exploitatie in handen heeft en dus volledig verantwoordelijk is voor de opwekking, voorziening en distributie van energie. Geen andere kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

Artikel 7 van de Suriname Stroomafnameovereenkomst luidt als volgt:

“7.1 Looptijd: Deze Suriname Stroomafnameovereenkomst “Looptijd”), tenzij anderszins beëindigd in overeenstemming met de in (de deze Suriname Stroomafnameovereenkomst opgenomen bepalingen.

7.2 Overdrachtsdatum, *blijft deze Suriname Stroomafnameovereenkomst, niettegenstaande Artikel 7.1, onverminderd van kracht tot: (i) de Overdracht; of (ii) de beëindiging van deze Suriname Stroomafnameovereenkomst in overeenstemming met Artikel 7.3, indien dit zich eerder voordoet.*

7.3 Beëindiging wegens Schending: *Elke Partij kan deze Suriname Stroomafnameovereenkomst beëindigen in het geval de andere Partij materieel in gebreke blijft bij de uitvoering van enige van haar materiële verplichtingen hieronder. Elke beëindiging wordt van kracht aan het einde van de periode van dertig (30) dagen, tenzij de overtredende Partij de niet-nakoming vóór het verstrijken van de periode van dertig (30) dagen heeft hersteld". krachtens de Overdrachtsovereenkomst vangt aan op de datum van de Raamovereenkomst en blijft van kracht tot de Overdracht Indien de Overdracht niet heeft plaatsgevonden op de Overdrachtsdatum dertig (30) dagen na schriftelijke kennisgeving daarvan voortduurt en een niet-nakoming gedurende...".*

Voormeld artikel moet herzien worden: de overdracht is onzeker, omdat in de overdrachtsovereenkomst is aangegeven dat de overdracht mogelijksterwijs uit kan blijven mocht Suriname aan een betalingsverplichting niet hebben voldaan. In artikel 7.2 van de Suriname Stroomafname overeenkomst wordt hier ook subtiel gewag van gemaakt.

Er dient een artikel te worden opgenomen m.b.t. geschillenbeslechting. Zoals thans bedongen is na een terechte constatering van niet-nakoming door een der partijen over welke verplichting dan ook na een periode van ruim 60 dagen rechtsgeldig beëindigd worden zonder meer. Er moet naar alle redelijkheid daarom ook een artikel worden ingevoegd om redelijke geschillenbeslechting te regelen VOORDAT de overeenkomst beëindigd kan worden. De bindende taal moet Nederlands zijn en niet Engels (zie artikel 8).

Artikel 1 lid 15 van de Brokopondo-overeenkomst bepaalt dat aan het eind van de looptijd van de Brokopondo-overeenkomst Suralco aan Suriname om niet het waterkrachtwerk in goed functionerende toestand zal overdragen aan Suriname. Suriname verleend hierbij aan Suralco de optie op de afname voor eigen gebruik van ongeveer 90% van de energie op te wekken door het waterkrachtwerk als omschreven in lid 8. Lid 8 van artikel 1 van de Brokopondo-overeenkomst bepaald dat ALLE energie die opgewekt zal worden door het waterkrachtwerk met uitzondering van hetgeen voor Suriname is gereserveerd in lid 9 van dit artikel, geheel beschikbaar zal zijn voor Suralco, te gebruiken in haar eigen bedrijven of ondernemingen en voor al haar werkzaamheden, die daaruit voortvloeien of daarmee op enigerlei wijze verband houden. Suralco zal NIET het recht hebben enig gedeelte van die energie aan derden te verkopen of op andere wijze af te staan.

De energie die Suralco toekomt conform het optie recht is het verschil na aftrek van dat wat voor Suriname is gereserveerd in lid 9 van de totale opgewekte energie. Verder moet de energie gebruikt worden voor de eigen bedrijven/ondernemingen en al haar werkzaamheden daarmee verband houdende. Lid 10 van artikel 1 van de Brokopondo-overeenkomst geeft aan dat als Suriname behoefte heeft aan meer energie dan het gereserveerd deel. Hierbij is ook aangegeven dat het opwekken of verschaffen van de extra energie NIET mag leiden tot bemoeilijken of vermindering van de productie van energie door Suralco d.m.v. het waterkrachtwerk in zijn oorspronkelijke vorm.

De voornoemde artikelen ademen de geest uit dat aan Suralco deze optie is voorgehouden in het kader van het uitgangspunt dat Suralco haar bedrijfsactiviteiten voortzet. In casu is dit reëel niet meer aan de orde, tenzij Suriname en Suralco in de toekomst overeenkomen dat Suralco (denk aan het Paranam Industrie Centrum) verdere bedrijfsactiviteiten zal uitvoeren. De vraag is

natuurlijk als dit voor Suriname ideaal zou zijn. Wat wel duidelijk is dat de energiebehoefte van Suriname minimaal gelijk is aan 100% van de door het waterkrachtwerk opgewekte energie. Uiteraard zal ten aanzien hiervan met Suralco wel noodzakelijkerwijs zodanig onderhandeld worden dat Suriname in het algemeen belang nog in staat moet zijn om in haar nationale energiebehoefte te voorzien.

Wat zal de uitwerking zal zijn als Suralco zich beroept op haar recht op afname van 90% van de energie? En uiteraard alle bijkomende gevolgen hiervan en alternatieven die mogelijk zijn in het algemeen belang.

Suralco Stroomafname overeenkomst

In de overwegingen van deze overeenkomst is opgenomen dat Suralco de energie nodig heeft voor het voltooien van de navolgende activiteiten bij de inrichtingen van Suralco in Suriname. Het gaat om de volgende inrichtingen te weten:

1. Paranam – aluminium reductiebedrijf (compleet ontmanteld en compleet afgebroken reeds in 1999). Deze inrichting bestaat gewoon niet meer. Daar waar het was is nu een groen grasveld te zien!
2. Aluinaarde fabriek (Suralco is reeds in juli 2018 (blijkt uit KKF- register) begonnen met de ontmanteling. De aluinaarde fabriek is sinds november 2015 gesloten.). De ontmantelingswerkzaamheden zijn voor een bepaald percentage volledig uitgevoerd. Stafdorp is reeds volledig afgebroken. De aluinaarde fabriek is sinds november 2015 (inmiddels 3 jaren geleden) niet meer operationeel en gesloten.

Voor welke activiteiten zou de elektriciteit voor Suralco nodig zijn? Het zou in casu gaan om de navolgende activiteiten:

- 1) *De ontmantelingsactiviteiten*; de aluminium reductie bedrijf (smelter) is reeds

volledig ontmanteld.

- 2) *De sluitingsactiviteiten*; beide (smelter en aluinaardefabriek) bedrijven zijn reeds volledig gesloten. Het is onduidelijk welke andere sluitingsactiviteiten nog zouden moeten plaatsvinden.
- 3) *De saneringsactiviteiten*. De vraag is in hoeverre dit gekwalificeerd kan worden als een activiteit welke o.b.v. artikel lid 15 jo lid 8 en lid 9 Brokopondo overeenkomst de afname van elektriciteit rechtvaardigt of niet?
- 4) *De Ontginningsactiviteiten*. Deze activiteiten zijn al jaren gestopt. Bovendien dienen alle concessies bij de beëindiging van de Brokopondo overeenkomst ingetrokken te worden. Er zal dus conform de mijnbouw wet een administratieve handeling vereist zijn. Over welke ontginningsactiviteiten wordt hier gesproken? Beoogd Suralco verder te gaan met ontginnen (misschien het bakhuisplan?) van bauxiet of een andere erts?

Bijzondere kanttekeningen

1. De Suriname Stroomafname (*lees stroomkoop*) overeenkomst behelst de periode van de datum van de raamovereenkomst (*onduidelijk als bedoeld wordt de concept datum of de datum van ondertekening of de datum van machtiging, welke overigens NIET gevraagd is*) tot aan de overdracht. De brandende vraag is wat de status thans is van deze overeenkomst!

Artikel 2.1 van de Suralco Stroomafnameovereenkomst geeft het volgende aan: “Met inachtneming van de Artikelen 5.1 en 5.2,

(a) Beginnend op de Overdracht en doorlopend tot de vijfde (5e) verjaardag van de Overdracht ("Initiële Periode"), zal Suriname elk uur aan Klant 2,5 MW uur ter beschikking stellen ("Energie Initiële Periode"). Tijdens de Initiële Periode zal er altijd Energie beschikbaar zijn voor de Klant, met uitzondering van de beperkingen in deze Suralco Stroomafnameovereenkomst; en
(b) Vanaf het einde van de Initiële periode tot de tiende (10e) verjaardag van

de Overdracht ("Vervolgperiode"), zal Suriname elk uur aan de Klant 1 MW uur ter beschikking stellen ("Energie Vervolgperiode"). Gedurende de Vervolgperiode zal er altijd Energie beschikbaar zijn, met uitzondering van de beperkingen in deze Suralco Stroomafnameovereenkomst".

2. De Suralco Stroomafnameovereenkomst beslaat 2 perioden. De initiële periode begint te lopen op het moment van de overdracht van het waterkrachtwerk en loopt door tot de 5e verjaardag van de overdracht. Gedurende deze periode zal Suriname VERPLICHT zijn om aan Suralco elk uur 2.5 MW (megawatt) ter beschikking te stellen. Deze periode wordt ook de Energie initiële periode genoemd.

Verjaring betekent juridisch dat een rechtsvordering niet meer opeisbaar is, waarbij na verjaring in rechte iets verkregen kan worden of in rechte van een verbintenis bevrijdt kan worden. Dit betekent dat gekeken moet worden naar dergelijke bepalingen in de verschillende conceptovereenkomsten, waar de overdracht accessoir mee wordt verbonden. Op voorhand kan niet nu reeds gezegd worden hoe lang de initiële periode zal duren. De vervolgperiode begint aan het einde van de initiële periode en loopt tot de 10e verjaardag van de overdracht van het waterkrachtwerk. Gedurende de vervolgperiode zal Suriname VERPLICHT zijn om Suralco ELK UUR 1 MW ter beschikking te stellen. Deze periode wordt de Energievervolgperiode genoemd. Aan Suralco is het recht van VOORRANG toegekend. Dat wil zeggen dat Suriname verplicht is om eerst hun te voorzien, voordat zij anderen voorziet. Weshalve ook de nationale energiebehoefte ondergeschikt wordt aan de Suralco energiebehoefte.

3. In artikel 2.3 van de Suralco Stroomafnameovereenkomst wordt het

volgende aangegeven: *“Voor het doel van deze Suralco Stroomafnameovereenkomst, wordt Energie geacht te zijn aangeboden en geleverd zodra Suriname in staat is om Energie te leveren en te transporteren naar de aangewezen leveringspunten, zoals beschreven in Bijlage 1 (“Leveringspunten”).”*

Er is dus eveneens bepaald dat het aanbod van energie wordt geacht te zijn gedaan (artikel 2.3) op het moment dat Suriname in staat is om energie te leveren naar de Paranam Schakelinstallatie (switchyard). Zodra het waterkrachtwerk in werking is, is Suriname in staat energie te leveren aan de schakelinstallatie te Paranam. Het logische gevolg zal dan ook zijn, rekening houdende dat Suralco het voorrangrecht toekomt en Suralco het beheer over het waterkrachtwerk en de schakelinstallatie heeft, dat Suralco zichzelf eerst zal mogen voorzien, zonder zich te laten beperken door de behoefte van Suriname of derden en ook zelf daarop zal toezien nog VOORDAT vanuit de switchyard elektriciteit verder naar de rest van het land zal worden getransmitteerd. Daarnaast moet u er ook rekening mee houden dat Suralco gedurende een behoorlijke periode zelfs NA de overdracht van het waterkrachtwerk het volledig beheer en de exploitatie daarvan in handen zal hebben. Dit wil dus zeggen dat Suralco zelf zal bepalen hoe en wanneer er door Suriname energie aangeboden zal worden in die periode.

1 MW (mega watt) = 1000.000 watt / 1000 KW. Energie initiele periode is 2.5 MW PER UUR. 1 jaar heeft 365 dagen en 6 uren. De initiele periode duurt in ieder geval 5 jaren (**5 x 365,25 dagen = 1826,25 dagen** -> 1826,25 dagen x 24 uren = **43.830 uren**). De verplichte hoeveelheid energie, welke Suriname beschikbaar moet stellen in 5 jaren is **43830 uren x 2.5MW = 109.575 MW / 109.575.000 KW** voor de initiele periode minimaal. Dit komt ongeveer neer op een **maandelijkse minimale behoefte van 1826,25 MW = 1.826.250 KW (per maand)**.

Voorts wordt aangegeven dat er altijd energie beschikbaar moet zijn voor zover Suralco dit nodig heeft. Energie deskundigen zouden dit alles nader moeten preciseren en ook moeten nagaan in hoeverre Suriname in staat zal kunnen zijn om aan deze verplichting te voldoen en wat dit betekent voor het kunnen voorzien in de nationale energiebehoefte.

4. Er is nergens opgenomen dat de bij wet ingestelde energie autoriteit van Suriname toezicht kan houden op de energievoorziening vanwege Suralco. Hier moet ruimte voor gemaakt worden, omdat de wet zulks vereist. Integendeel vrijwaart Suralco zich blijkens de vrijwaringsovereenkomst van aansprakelijkheden o.b.v. de Surinaamse wet.
5. Op deze overeenkomst is eveneens het Nederlands recht van toepassing en dat moet veranderd worden naar Surinaams recht. In Nederland vervalt een gewone rechtsvordering 5 jaren nadat deze opeisbaar is geworden. In casu: is men voornemens om onder gunstige omstandigheden de dam ongeveer een jaar na de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst (*mogelijk 31 December 2020*) feitelijk in beheer aan Suriname over te dragen. 5 jaren na 31/12/2020 is 31/12/2025 en 10 jaren later is 31/12/2030. Dit betekent dat de facto Suralco ongeveer tot en met 2030 stroom zal mogen afnemen van Suriname.
6. De vraag is natuurlijk hoe dat zou kunnen als Alcoa aan de US securities commission in de Verenigde Staten heeft gemeld dat de Paranam Raffinaderij haar grootste onkostenpost is in haar aluminium portfolio en dat het voortzetten hiervan zou betekenen dat de raffinaderij volledig hersteld zou moeten worden. Hetgeen volgens Alcoa niet haalbaar zou zijn economisch, omdat er geen bauxiet meer gemijnd zou worden. Ook het

bakhuis gebied bood onvoldoende winstmogelijkheid om daar haar pijlen op te richten.

Uit bijlage 2 (artikel 3 tarieven luidt als volgt: *“De Klant zal een tarief per MW uur in rekening worden gebracht voor hetgeen wordt verbruikt door de Klant. Dit tarief is het gemiddelde tarief per MW uur in de drie jaar voorafgaande aan het aangaan van deze Suralco Stroomafnameovereenkomst (gemiddelde van: 2017 - US \$ 53,15, 2018 - US \$ 56,55 en 2019 - US \$ 59,95). Het tarief per MW uur volgens deze Bijlage 2 wordt elk jaar vanaf 1 januari 2020 aangepast ter compensatie van de Amerikaanse inflatie. Het tarief omvat alle kosten, lasten en belastingen die de Klant moet betalen voor de Energie die wordt verstrekt in overeenstemming met deze Suralco Stroomafnameovereenkomst”*) blijkt dat gedurende het eerste jaar een tarief van USD 56,55 p/MWh betaald zal worden. Dit tarief zal jaarlijks worden aangepast ter COMPENSATIE van de Amerikaanse inflatie. De formule van hoe de compensatie berekend zal worden is niet aangegeven. Naast het stroomtarief zal Suralco geen andere kosten, lasten belastingen hoeven te betalen.

7. In de Suriname Stroomafname overeenkomst is bepaald dat voor **elektriciteit t/m 80MW p/u de stroomprijs in 2017 USD 53,15, in 2018 USD 56,55 en in 2019 USD 59,95 per MWh** zal zijn. Alles **boven de 80MWh zal kosten USD 49,- per MWh**. Daar bovenop moet Suriname nog eens betalen een beheersvergoeding van **het totaal geleverd Mwh van USD 2 per MWh**. Voorts wordt er een **bijkomende beheersvergoeding** voorgesteld van **USD 100.000, - per maand**. Daarnaast staat vermeld dat het stroomtarief voor Suriname **vanaf 1 januari 2020 elk jaar met 2.5%** ter compensatie van de Amerikaanse inflatie verhoogd moet worden.

In bijlage 1 van de Suriname Stroomafname overeenkomst is bepaald dat ook aan IAMGOLD (Rosebel goldmines NV) stroom geleverd kan worden. Onduidelijk is, welke afspraken Suralco heeft met Rosebel en hoe groot hun behoefte zal zijn? Daarnaast moet onderzocht worden in hoeverre dit rijmt met de bepalingen opgenomen in de delfstoffenovereenkomst van 1994 en met de eerste en de tweede wijzigingsovereenkomst daarna?

Op de Brokopondo-overeenkomst is het Surinaams recht van toepassing. De ontbinding van de Brokopondo-overeenkomst en de daaruit voortvloeiende overeenkomsten en andere documenten zal dan ook moeten geschieden op grond van het Surinaams recht. Echter is het blijkens de conceptovereenkomsten duidelijk dat er NIET met het geldend Surinaams recht wordt gewerkt.

Valkuilen en grote gevaren of risico's

1. Suriname wordt gedwongen om zich snel te verbinden met alle gevolgen van dien. Alhoewel de aluinaarde fabriek inderdaad in deplorabele staat verkeert, is dit een verwijt dat Suralco toekomt en nu niet onredelijk gebruikt mag worden om Suriname te wringen in een dwangbuis. Suralco had de verplichting om erop toe te zien dat de inrichtingen van Suralco in goede staat verkeren.
2. De overdracht van het waterkrachtwerk wordt tevens afhankelijk van de omstandigheid dat als Suriname alle huidige en toekomstige schulden bij Suralco volledig afbetaald heeft. Onduidelijk is als Suriname nu nog schulden heeft en wat de hoogte hiervan mocht zijn en als deze op het moment dat de overdracht moet plaatsvinden betaald zullen zijn.
3. In de Suralco Stroomafnameovereenkomst wordt aan Suralco het

voorrangsrecht (zelfs boven de nationale behoefte) gegund m.b.t. energievoorziening. Dit is onacceptabel. De zorgplicht van de Staat wordt hierdoor ondergeschikt gemaakt.

4. Indien er bij eventuele betalingswanprestatie van Suriname door een bepaalde stipulatie opgenomen in de overeenkomsten het waterkrachtwerk onder beheer van Suralco blijft zal dit rampzalig zijn voor Suriname. (artikel 2.1, 2.2 en 2.3 overdrachtsovereenkomst).
5. Er is geen garantie dat Suriname de elektriciteit zal ontvangen of beschikbaar zal krijgen om in haar nationale behoefte te kunnen voorzien!
6. Alcoa (en eventuele rechtsopvolgers) moet weer in rechte betrokken worden, omdat Alcoa de borg is voor Suriname dat Suralco aan al haar contractuele en wettelijke verplichtingen voldoet. Immers is de MOU ook met Alcoa aangegaan.
7. Op dit moment zijn Suralco (zijnde een Amerikaanse onderneming) en Alcoa gebonden aan de stringente Amerikaanse wetgeving, Internationale verdragen. Bijvoorbeeld: The Anti – corruption practices act, Anti bribery act, the Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act (CERCLA) en de OECD-richtlijnen voor multinationals.
8. Suralco en Billiton Maatschappij Suriname hadden overeenkomsten gesloten met particuliere derden terzake huur of gebruik van onroerende goederen. Ook delen van boedels zijn overgenomen door Billiton Maatschappij Suriname en/of Suralco. Er is onduidelijkheid over de status van deze overeenkomsten.

Suriname is eveneens gebonden aan de DRIPS (Declaration of the Rights Indigenous People). Het begrip Free Prior Informed Consent is blijkens briefings van de Verenigde Naties verruimd. Algemeen wordt nu ook aangenomen dat er voor zij (ongeacht als het gaat om tribale volkeren) die direct belanghebbende zijn of wiens rechten beperkt kunnen worden eveneens gehoord moeten worden en tot op zekere hoogte hun toestemming moeten geven. Het nalaten hiervan kan voor Suriname betekenen dat Suriname hiervoor in rechte kan worden aangesproken.

The Anti-Corruption Policy van Alcoa geeft het volgende aan:

“Alcoa Corporation (“Alcoa”) and its management are committed to conducting all of its operations around the globe, ethically and in compliance with all applicable laws. Our directors and management continue to believe that the way we achieve results is as important as the results themselves. Vigilance in complying with anti-corruption and anti-bribery laws, such as those based upon the OECD Convention and the U.S. Foreign Corrupt Practices Act (“FCPA”), is critical as we expand our global operations. In some of the markets in which we operate: (i) government officials frequently engage in commercial and financial activities for their benefit; (ii) corruption and related problems may be common; and (iii) legal standards and enforcement policies are evolving, but are often unclear and inconsistently applied. Increasing competitive pressures, both domestic and abroad, will not undermine Alcoa’s commitment to ethical conduct and compliance with laws. This Policy applies worldwide to Alcoa and all of its U.S. and international subsidiaries, affiliates, partnerships, ventures and other business associations that are effectively controlled by Alcoa, directly or indirectly (“the Company”). It applies to all directors, officers and employees of the Company.”

Suralco is gebonden aan de Anti Trust Law van de USA. In de Anti Trust Law zijn er dwingende verplichtingen opgenomen voor Amerikaanse ondernemingen ongeacht waar zij hun bedrijfsactiviteiten ontplooiën. Op de website van Alcoa kunnen de verschillende toepasselijke policies gelezen worden. Voorts zijn daar ook conform de Amerikaanse wettelijke verplichtingen ook opgenomen de verslagen die over de verschillende jaren zijn gedaan bij de US security commission.

De verslagen zijn niet allemaal conform juistheid (ten aanzien van dat deel dat betrekking heeft op Suriname) opgemaakt en gerapporteerd door Alcoa gemeld dat de Paranam refinery niet gestopt is, maar op een lag pitje zou draaien sinds november 2015.

TRANSITIEWERKZAAMHEDEN OVEREENKOMST

In het algemeen valt op dat deze overeenkomst eveneens in strijd is met de redelijkheid en billijkheid. Voorts zijn net als in de raamovereenkomst hierin bepalingen opgenomen die strijdig zijn met de Brokopondo-overeenkomst en bestaande wetgeving. Verder is de opbouw van de overeenkomst niet ideaal. Het zou beter zijn geweest als Suriname een 'recht toe recht aan' managementovereenkomst zou sluiten met Suralco, waarbij Suriname Suralco slechts een management fee hiervoor betaald. In deze zou natuurlijk eveneens moeten worden geregeld dat Suralco een door Suriname geselecteerde team 'on the job trained' om het beheer van de dam feitelijk ook over te kunnen nemen na verloop van de overeenkomst.

Belangrijke Kanttekeningen:

1. Het is onduidelijk als Suriname een deugdelijke verantwoording gekregen heeft van Suralco ten aanzien van de status van de dam en toebehoren. De de vraag rijst als er een objectieve reële taxatie bestaat, waaruit blijkt in welke reële staat het waterkrachtwerk thans verkeert, omdat op basis hiervan de rehabilitatie werkzaamheden kunnen worden bepaald.
2. Conform de Brokopondo-overeenkomst is Suralco (indirect door de borgtochtovereenkomst Alcoa dan wel haar rechtsopvolgers) verplicht om het waterkrachtwerk in hele goede staat te blijven houden. Als garantie hiervoor is in de Brokopondo-overeenkomst bepaald dat er een onderhoudsfonds in stand moest worden gehouden door Suralco. De bedoeling is nl. geweest dat uit dit fonds, gelden getrokken konden worden om het waterkrachtwerk te onderhouden.
3. In de transitieovereenkomst doet Suriname AFSTAND van vrijwel elk recht

dat haar toekomt uit hoofde van de Brokopondo-overeenkomst. Daarnaast moet Suriname nu betalen voor transitiewerkzaamheden die automatisch blijkens de Brokopondo-overeenkomst voortvloeien bij de beëindiging van deze overeenkomst.

4. Het risicogebied voor Suriname wordt onredelijk groot gemaakt en het aansprakelijkheidsgebied voor Suralco onredelijk verkleind.
5. De ontbindende voorwaarden opgenomen in deze overeenkomst moeten herzien worden.
6. Er wordt gedaan de alsof datasystemen en computerprogramma's geen onderdeel zijn van het waterkrachtwerk. Dit is onjuist, omdat zonder deze digitale systemen de waterkrachtwerk niet of niet behoorlijk bediend kunnen worden. Dit is in strijd met de Brokopondo-overeenkomst en moet ook herzien worden.

In artikel 15 van de Transitiewerkzaamheden overeenkomst is het volgende opgenomen: *“Niettegenstaande enige bepaling in deze TSA en/of de Bijlagen hierbij of de Raamovereenkomst en/of de Bijlagen en Annexen daarbij, behalve voor zover veroorzaakt door fraude, grove nalatigheid of opzettelijk wangedrag van Suralco, zullen Suralco of aan haar verbonden Ondernemingen in geen geval aansprakelijk zijn voor enige incidentele, indirecte, speciale, exemplarische, punitieve of gevolgschade (inclusief gederfde winst of gederfde inkomsten), behalve voor zover toegekend in een claim van een derde, van Suriname, haar rechtsopvolgers, rechtverkrijgenden of verbonden Ondernemingen, die het resultaat is van, verband houdt met of voortvloeit uit deze TSA of de Transitiewerkzaamheden die worden verricht onder deze TSA, ongeacht of de aansprakelijkheid ontstaat uit een onrechtmatige daad, contract, schending van garanties, schadevergoeding of*

anderszins en ongeacht of ze het gevolg is van de uitsluitende of gezamenlijke nalatigheid van Suralco of haar verbonden Ondernemingen. In ieder geval zal de aansprakelijkheid van Suralco onder deze TSA niet hoger zijn dan de totale vergoedingen die in het kader van deze TSA worden betaald”.

Voormeld artikel sluit Suralco de aansprakelijkheid voor haarzelf en aan haar verbonden ondernemingen algeheel uit. Dit is niet alleen onredelijk en onmaatschappelijk, maar hiermee handelt Suralco ook in strijd met interne Alcoa policies en voor haar dwingend geldende Amerikaanse wetgeving en internationale standaarden.

In deze overeenkomst wordt bepaald dat Suriname een bankgarantie zal moeten geven voor alle betalingen onder deze overeenkomst aan Suralco. Dit zal mogelijke problemen met zich meebrengen als gekeken wordt naar de nationale schuldplafond beperking die geldt.

Er is geen gerechtvaardigde noodzaak voor het verlenen van belasting ontheffingen. Des te meer Suriname een commercieel tarief behoort te betalen aan de Suralco als fee voor diensten die zij aan Suriname verleend onder deze overeenkomst.

De overdracht van het waterkrachtwerk is gekoppeld aan de feitelijke betaling van de transitie fees. Suralco geeft op geen enkele wijze garantie aan Suriname voor haar werkzaamheden en verplichtingen.

Dit moet herzien worden en is ook in strijd met de Brokopondo-overeenkomst. Daarnaast beoogt Suralco teruggave van het waterkrachtwerk te bewerkstellen mocht Suriname bij de betaling in gebreke zijn gebleven. Dit zal lijden tot verarming van Suriname, omdat niet geregeld is dat bij deze mogelijke teruggave van de dam

dat Suriname deze Ooit weer terugkrijgt in haar boezem. Hiermee wordt dus verzegeld dat de opwekking en distributie van elektrische energie voor onbepaalde tijd in handen van een multinational zal zijn, met alle daaruit voortvloeiende consequenties.

OVEREENKOMST INZAKE BAKHUIS ONTWIKKELINGSPROGRAMMA

Het Bakhuisplan in casu is niet te rijmen met de beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst.

Artikel 9: aansprakelijkheidsbeperking:

- = art. 9.1: volledige financiële aansprakelijkheid Suralco

- = art. 9.3: uitsluiting aansprakelijkheid veroorzaakt door onrechtmatig handelen (inclusief nalatigheid), wanprestatie of anderszins.

Dit bepaalde is onaanvaardbaar.

VERLEENDE RECHTEN EN BEËINDIGING BROKOPONDO-OVEREENKOMST

Bij de beëindiging de Brokopondo-overeenkomst dient er naast de gevolgen genoemd in artikel I lid 15 (overdracht waterkrachtwerk om niet en optie afname elektrische energie Suralco in de zin van lid 8) rekening gehouden te worden, maar ook met de aan Suralco verleende rechten. Wat gebeurt hiermee?

Het gaat in casu om de navolgende genoemd in de Brokopondo-overeenkomst:

- = artikel I lid 3 sub c: Recht van erfpacht
- = artikel I lid 3 sub a en lid 4: Ter beschikkingstelling terreinen en wateren
- = artikel IV lid 1: Aluminiumreductiebedrijf
- = artikel V lid 1a: Aluinaarde fabriek
- = artikel VI : Exploraties en concessies
- = artikel VII: Exploratie en verdere rechten

Artikel I lid 3 sub c Brokopondo-overeenkomst : Recht van erfpacht

Volgens dit artikel verleent Suriname aan Suralco concessie voor de bouw van het waterkrachtwerk. Suralco zal het recht van erfpacht hebben ten aanzien van alle terreinen ingenomen door het waterkrachtwerk. Inventarisatie maken van de terreinen.

Dit erfpachtrecht is gegeven met een bepaald doel. Een redelijke uitleg brengt met zich mee dat na beëindiging van de Brokopondo-overeenkomst het erfpachtrecht op de betreffende percelen terug in de boezem van de Staat moeten komen. Het erfpachtrecht gaat o.a. teniet: (1) door het verstrijken van de termijn, (2) door vervallenverklaring wegens het niet nakomen van de verplichtingen dan wel het niet of niet naar behoren naleven c.q. uitoefenen van het recht. Het doel waarvoor het erfpacht is verstrekt, is komen te vervallen. Nagegaan moet worden of op grond van een van de genoemde gronden het

erfpachtrecht te niet kan gaan. Een andere grond tot het niet gaan van het recht is door prijsgeving. Dit zouden partijen kunnen overeenkomen in het finaal concept op te nemen.

Artikel I lid 3 sub a Brokopondo-overeenkomst

Ingevolge dit bepaalde zal Suriname als bijdrage aan het Brokopondoplan alle terreinen en wateren nodig voor het Brokopondoplan ter beschikking stellen.

De ter beschikkingstelling onder welke titel dan ook is gegeven met een bepaald doel. Een redelijke uitleg brengt met zich mee dat na beëindiging van de BO de terrein en wateren weer ter beschikking van Suriname wordt gebracht.

Inventarisatie maken van de terreinen.

Artikel IV lid 1 Brokopondo-overeenkomst: Aluminiumreductiebedrijf

Volgens dit artikel heeft Suriname zich verbonden alle maatregelen te nemen ten einde Suralco in staat te stellen alle terreinen, erfdienstbaarheden, rechten van weg en andere rechten te verwerven, die zij behoeft voor de vestiging en exploitatie van het aluminiumreductiebedrijf.

Een redelijke uitleg met zich mee dat alle terreinen, erfdienstbaarheden, rechten van weg en andere rechten die aan Suralco onder welke titel dan ook zijn verleend ter vestiging en exploitatie van het aluminiumreductiebedrijf terug in de boezem van Suriname en andere zakelijk en persoonlijk gerechtigden dienen te komen. Immers is aan het doel van verwerving een einde gekomen na de stopzetting van de exploitatie van het aluminiumreductiebedrijf.

Artikel V lid 1a Brokopondo-overeenkomst: Aluinaarde fabriek

In verband met de exploitatie van de aluinaarde fabriek heeft Suriname zich eveneens verbonden alle maatregelen nemen ten einde Suralco in staat te stellen alle terreinen, erfdienstbaarheden, rechten van weg en andere rechten te verwerven, die zij hoeft voor de vestiging en exploitatie van de aluinaarde fabriek.

Ook ten aanzien hiervan brengt een redelijke uitleg met zich mee dat deze terreinen, erfdienstbaarheden, rechten van weg en andere rechten die aan Suralco onder welke titel dan ook zijn verleend ter vestiging en exploitatie van de aluinaarde fabriek terug in de boezem van Suriname en andere zakelijk en persoonlijk gerechtigden dienen te komen.

Artikel VI Brokopondo-overeenkomst: Exploraties en concessies

Krachtens lid 2 – 4 heeft Suriname aan Suralco het recht van exploratie verleend op de genoemde gronden. Ingevolge lid 5 (a) heeft Suriname aan Suralco concessies verleend voor de ontginning van bauxiet en ingevolge lid 5 (b) het uitsluitend gebruiksrecht op het aangegeven domeingrond, met het doel zoals aangegeven,

De bedoelde concessies tot ontginning van bauxiet zullen ex lid 5 (a) gelden voor een tijdvak van 75 jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst. De concessies zijn verleend conform de duur van de Brokopondo-overeenkomst. Wanneer de tijdsduur van de Brokopondo-overeenkomst wordt gewijzigd, betekent dit dat het doel van concessies komen te vervallen en deze ingetrokken moeten worden. In art. 5.1 van de raamovereenkomst is dit geregeld. Art.14 Mijnbouwwet regelt de intrekking.

Ditzelfde moet gelden voor het uitsluitend gebruiksrecht, doch is dit niet geregeld in de raamovereenkomst dan wel het finaal concept.

Artikel VII Brokopondo-overeenkomst: Exploratie- en verdere rechten in Suriname

Conform dit artikel zijn de bestaande concessies tot exploratie en exploitatie van bauxiet en andere delfstoffen van de Surinaamse Bauxiet Maatschappij aan Suralco overgedragen. Dit is gebeurd bij:

- = Resolutie van 24 maart 1958 No. 2940 betreffende Verlening aan Suralco van Onderzoek Vergunning en Concessie tot Ontginning van Bauxiet

- = Resolutie van 24 maart 1958 No. 2941 betreffende Verlening bijzondere concessie aan de Surinaamse Bauxiet Maatschappij N.V. (Paranam concessie)

- = Resolutie van 24 maart 1958 No. 2942 betreffende Verlening bijzondere concessie aan de Surinaamse Bauxiet Maatschappij N.V. (Lelydorp en Waterland concessie)

- = Resolutie van 24 maart 1958 No. 2942 betreffende Verlening bijzondere concessie aan de Surinaamse Bauxiet Maatschappij N.V. (Moengo-Rorac-Brownsberg Concessie).

De concessies zouden eindigen op 31 december 2032 indien de BO zou eindigen in 2033. Wanneer de duur van de Brokopondo-overeenkomst wordt gewijzigd, dan betekent dit dat conform het doel waarvoor deze concessies zijn gegeven de duur van de concessie eveneens gewijzigd dient te worden. Alle 4 resoluties bevatten in artikel 3 een bepaling dat voorschrijft dat ingeval van wijziging van de

Brokopondo-overeenkomst de gouverneur, thans president, deze resolutie daarmede in overeenstemming kan brengen. Alleen resolutie 2940 bevat nog een bepaling over intrekking van de concessie bij ontbinding van de Brokopondo-overeenkomst. In art. 5.1 van de raamovereenkomst is een bepaling over de intrekking van de verleende concessies. Nagaan als alle verleende concessies in de genoemde bijlage 3 is opgenomen.

CONCLUSIES EN ADVIES

Conclusies

- Op dit moment is het Surinaams recht het toepasselijk recht en staan de bepalingen opgenomen in de Brokopondo-overeenkomst en alle accessoire overeenkomsten nog recht overeind. De commissie beveelt aan dat de concepten zoals die aan de Nationale Assemblee zijn aangeboden dringend herzien worden en aangepast worden conform de Surinaamse regelgeving en geldende internationale richtlijnen. Uiteraard vloeit daaruit voort dat er op gelijkwaardige basis opnieuw wordt onderhandeld door partijen.

- Het is niet aan te bevelen om het Nederlands recht als het toepasselijk recht aan te nemen, evenmin de Engelse tekst als de bindende tekst. Geadviseerd wordt om de bepaling van de Brokopondo-overeenkomst dat de Nederlandse tekst de bindende tekst is aan te houden (zie *Brokopondo Overeenkomst Artikel XVI*).

- Geadviseerd wordt evenmin om ten aanzien van arbitrage af te wijken van de Brokopondo-overeenkomst en het Stg. Nederlands Arbitrage Instituut als arbitrage instituut aan te wijzen. Volgens het finaal concept zullen de scheidsrechters beslissen overeenkomstig de beginselen en regels van het Nederlands recht. Het arbitrage tribunaal zal niet optreden als "*amiables compositeurs of ex aequo et bono*." Geadviseerd wordt dat de bepalingen van de finale concepten dat het Arbitrage tribunaal, het Nederlands arbitrage instituut, niet zal optreden als *amiables compositeurs of ex aequo et bono*, niet worden overgenomen in het finaal concept en dat arbitrage wordt geregeld overeenkomstig de bepalingen van artikel XIII Brokopondo-overeenkomst, die overigens op grond van artikel XV van de Brokopondo-overeenkomst na afloop van deze blijven voort werken.

Artikel XIII van de Brokopondo-overeenkomst bepaalt dat alle geschillen die uit of naar aanleiding van deze overeenkomst of een nadere overeenkomst, met inbegrip van de ontbinding van de oorspronkelijke of de nadere overeenkomst zullen worden onderworpen aan de uitspraak van scheidsmannen (arbitrage)". De benoeming van de scheidsmannen zal worden gevraagd aan het Hof van Arbitrage ingesteld door de Internationale Kamer van Koophandel in Parijs of het Hof van Internationale Justitie in Den Haag, en het scheidsgerecht zitting zal houden in Den Haag, en dat alle gedingstukken en vonnissen vervat zullen zijn zowel in de Nederlandse als in de Engelse taal.

- De schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst is niet acceptabel en in strijd met de borgtochtovereenkomst.
- De raamovereenkomst en alle andere overeenkomsten zijn op diverse onderdelen in strijd met het in Suriname geldend recht, niet voordelig voor de Staat Suriname en op sommige aspecten zelfs onethisch, o.m. ten aanzien van de aansprakelijkheids- en vrijwaringsbepalingen.
- De algehele vrijwaring van aansprakelijkheid, ook voor toekomstige milieuschade die ecologisch nog niet zichtbaar is, is niet te bevelen.
- Het afhankelijk stellen van de overdracht van het waterkrachtwerk (dam) aan genoemde voorwaarden is niet aan te bevelen.
- Overdracht van het waterkrachtwerk moet in goed functionerende toestand geschieden en niet op 'as is, where is' basis, zoals de raamovereenkomst en overdrachtsovereenkomst bepalen. De overdracht van het waterkrachtwerk (dam) 'as is as where is' niet aan te bevelen. Alvorens de overdracht

plaatsvindt, moet er wederom een assessment c.q. onafhankelijk onderzoek van de dam gepleegd worden.

- De milieuovereenkomst met daarin opgenomen een rehabilitatie- en saneringsplan, is na aanvulling en een assement van een milieudeskundige, aan te bevelen.
- Gelet op al het voorgaande is evident dat de Suriname Stroomafname-, Suralco Stroomafname- en de transitiewerkzaamheden overeenkomsten niet kunnen worden gesloten zoals die zijn aangeboden aan de Nationale Assemblee. Indien de Staat het wenselijk acht om in dit kader toch nadere overeenkomsten met Suralco en anderen te sluiten dan is het sterk aan te bevelen om deze overeenkomst zodanig aan te passen dat de Staat Suriname minstens als gelijkwaardige contractspartij verbonden wordt en dat de overeenkomsten eveneens niet in strijd met de goede zeden en dwingende wettelijke bepalingen zijn.
- De aangegeven bepalingen omtrent de stroomafname en stroomprijs zijn niet in het belang van Suriname en niet aan te bevelen.
- Financieel en technisch wordt geadviseerd dat Suriname de Transitie-werkzaamheden zelf laat verrichten en niet door Suralco gelet op de betalingsverplichtingen en voorwaarden vastgelegd in deze TSA overeenkomst.
- In plaats van de Wet Schadeloosstelling aanpassing mijnbouwwetgeving of in milieuraamwet schadeloosstelling regelen.

- Als de Nationale Assemblee de Machtigingswet goedkeurt, dan gebeurt er in afwijking van de Brokopondo-overeenkomst wat in de raamovereenkomst staat in overweging M en N:
 - M. Op XXX Datum heeft de Nationale Assemblee van Suriname de Surinaamse overheid gemachtigd om de volgende overeenkomsten aan te gaan:
 - (i) de Transactiedocumentatie en overige bijbehorende documenten; en
 - (ii) de Schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst, uit hoofde waarvan AWA alle huidige en toekomstige verplichtingen van Arconic krachtens de Borgtocht-overeenkomst aanvaardt en daarvoor instaat, door middel van een overgang van overeenkomst in overeenstemming met het Surinaams recht (de "Schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst").
 - N. In vervolg op de machtiging zoals hierboven genoemd in Overweging M zijn Arconic, Suralco, AWA, en Suriname per de datum van deze raamovereenkomst, schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst aangegaan.

Advies

Op grond van al het voorgaande is het advies om de finale concepten Transactie documenten tussen de Republiek Suriname en Alcoa, bestaande uit de:

1. schuldvernieuwings- en vrijwaringsovereenkomst
2. Raamovereenkomst met alle bijlagen en uitvoeringsovereenkomsten
3. Overeenkomst inzake Bakhuis Ontwikkelingsprogramma

zoals is ingediend niet aan te nemen, dan na wijziging dan wel aanpassing.